

**2023-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын
31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата “Манас” эл аралык
аэропорту” ачык акционердик коомунун (учурда “Кыргызстан
аэропорттору” ачык акционердик коому) ишине жүргүзүлгөн
шайкештик аудити жөнүндө отчет**

“Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2024-2025-жылдарга карата аудитордук иш пландарына жана Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2024-жылдын 18-ноябрындагы № 10-2/734, 2025-жылдын 11-январындагы № 10-2/12 буйруктарына ылайык, аудитор А.Т. Байгазаковдун жетекчилиги алдында, башкы мамлекеттик инспекторлор А.Ж. Жакшылыков, С.Д. Зулуев, мамлекеттик инспекторлор А.О. Аллабердиев, А.Ж. Усупов, Н.С. Саламатов, С.М. Рысалиев, Б.О. Абдыкасымов, курулуш боюнча мамлекеттик инспекторлор З.Б. Кыралиев, Д.Т. Кубанычбеков, санариптик өнүктүрүү бөлүмүнүн аналитиги Б.Асанканов тарабынан 2023-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата “Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун ишине шайкештик аудити жүргүзүлдү.

Жооптуу тараптар жана аудит субъектиси

Бул аудитке карата жооптуу тарап жана аудит субъектиси болуп “Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коому (мындан ары – “МЭА” ААКсы, Коом) жана анын туунду компаниялары эсептелет.

Жооптуу тараптын жоопкерчилиги

“Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун жетекчилиги Коомдун каражаттарын башкаруу жана мыйзам чыгаруу органы тарабынан берилген ыйгарым укуктарды ишке ашыруу үчүн, ошондой эле бул аудиттин предметине карата жоопкерчиликти тартат.

2023-2024-жылдардагы аудитордук мезгил учурунда каржылоону бөлүштүрүүчүлөр болуп төмөнкүлөр эсептелген:

– *биринчи кол коюу укугу менен*, “МЭА” ААКсынын Башкармалыгынын төрагасы М.С. Самидинов 2022-жылдын 7-июлунан тартып азыркы учурга чейин;

– *экинчи кол коюу укугу менен*, башкы бухгалтер Б.З. Суюмбаева 2022-жылдын 18-октябрынан тартып азыркы учурга чейин.

Аудитордун жана аудитордук топтун милдети

Аудитордун жана аудитордук топтун милдети “Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун ишинин мыйзамдардын талаптарына (аудиттин критерийлерине) ылайык келиши боюнча өз алдынча корутунду чыгаруу болуп саналат. Аудит корутундуларды тастыктоо үчүн, жетиштүү тиешелүү далилдерди алуу үчүн жол-жоболорду аткарууну өзүнө камтыйт. Аткарылган жол-жоболор аудитордун жана аудитордук топтун кесиптик көз-

карашына, анын ичинде алдамчылыктан же катачылыктан улам олуттуу шайкеш келбей калуу тобокелдигине баа берүүдөн көз каранды. Аудитор аткарылган аудитордук жол-жоболор учурдагы кырдаалга ылайыктуу жана алынган аудитордук далилдер бул отчетто баяндалган корутундулар үчүн негиз болуп бере алат деп эсептейт.

Аудиттин предмети

Аудиттин предмети “МЭА” ААКсынын ишинин укуктук ченемдик документтерде бекитилген максаттарга жана милдеттерге ылайык келүүсүн изилдөө болуп саналат.

Жогоруда көрсөтүлгөн убакыттын ичинде аудиттин иш көлөмүнө кирген маселелер төмөнкүлөрдү камтыды:

- Мурдагы аудиттин жыйынтыгы боюнча жазма буйруктардын жана сунуштамалардын аткарылышы;

- Бюджеттин түзүлүшү жана аткарылышы, дивиденддердин өлчөмү;

- Дебитордук жана кредитордук карыздар;

- Иш сапар чыгымдары;

- Эмгек акыны чегерүү жана төлөө;

- Негизги каражаттардын жана товардык-материалдык баалуулуктардын сакталышы;

- Мамлекеттик сатып алуулар;

- Курулуш-куроо иштери.

Аудиттин критерийлери

Бул аудиттин предметинин шайкештигин баалоо критерийлери болуп төмөнкүлөр саналат:

- Кыргыз Республикасынын Граждандык кодекси;

- Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси;

- “Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;

- “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;

- “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;

- 2017-жылдын 27-апрелиндеги акционерлердин жалпы жыйынынын протоколу менен бекитилген, “Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун уставы;

- Акционерлердин жалпы жыйынынын 2020-жылдын 28-августундагы протоколу менен бекитилген, “Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун уставы;

- Коомдо колдонулуучу башка ченемдик документтер.

Ишти аткарууда колдонулган аудит стандарттары

Иш INTOSAI аудиттин негизги принциптерине жана шайкештик аудити үчүн, жетектөөчү көрсөтмөлөргө ылайык, ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын Кеңешинин 2018-жылдын 19-декабрындагы №01-26/123 жана 2021-жылдын 29-мартындагы

№01-26/56 токтомдору менен бекитилген колдонмого ылайык, шайкештик аудити жүргүзүлгөн.

Этикалык талаптарга шайкештиги

Аудиттин эл аралык стандарттары этикалык стандарттардын сакталышын, ошондой эле, аудиттин предмети бардык олуттуу аспектилерин боюнча мыйзамдарга жана ченемдик укуктук актыларга ылайык келерине негиздүү кепилдик алуу үчүн аудитти пландаштыруу жана өткөрүүнү талап кылат.

Аткарылган иштердин кыскача баяндамасы

Аудиттин жүрүшүндө “МЭА” ААКсынын ишинин акционердик коомду башкаруу, бухгалтердик эсеп, финансылык отчеттуулук, мамлекеттик сатып алуулар жана башка ченемдик укуктук актылар чөйрөсүндөгү мыйзамдардын талаптарына шайкеш келишине байланышкан маселелер каралды.

Аудит жетиштүү жана тийиштүү далилдерди алуу үчүн, тастыктоочу корутундулар, жол-жоболордун аткарылышын өзүнө камтыйт, ал операциялар ченемдик укуктук актыларга ылайык жүргүзүлгөн.

Аудит чогултулган аудитордук далилдер бул отчетто корутундулар жана сунуштар үчүн негиз болуп берүү үчүн жетиштүү жана ылайыктуу деп эсептейт.

2023-жылдын 1-январынан тартып 2023-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата аудитте “МЭА” ААКсы, анын Ош филиалы жана төмөндөгү туунду компаниялары камтылган: “Манас Менеджмент Компаниясы” жабык акционердик коому (ЖАК), “Манас тренинг центр” жоопкерчилиги чектелген коому (ЖЧК), “Асман ойл компани” ЖЧКсы (мурдагы “ИНТЕК” ЖЧКсы) жана “Манас тур” ЖЧКсы.

2024-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата аудитте “МЭА” ААКсы, анын Ош филиалы жана төмөндөгү туунду компаниялары камтылган: “Манас Менеджмент Компаниясы” ЖАКы, “Асман ойл компани” ЖЧКсы, “Манас тренинг центр” ЖЧКсы, “Асман эйрлайнс” ЖЧКсы, “Топливный центр” ЖЧКсы жана “Манас тур” ЖЧКсы.

Корутунду

Аудит тарабынан жүргүзүлгөн иш-чаранын натыйжасында, төмөнкү жазылган жагдайларды кошпогондо, кошумча пикир билдирүү менен, “МЭА” ААКсынын 2023-2024-жылдарга карата иши маанилүү аспектилеринде мыйзам талаптарына (белгиленген аудиттин критерийлерине) шайкеш келери аныкталды.

Кошумча пикирди айтуу үчүн негиздеме:

1. “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсында кызматкерлерди сыйлоо жөнүндө жобонун талаптары сакталбастан, кызматкерлердин жеке салымын баалоосуз, 2023-жылга жана 2024-жылдын 1-2-кварталдарына жалпы 476 776,6 миң сом акча каражаты төлөнгөндүгү аныкталган, анын ичинде: 406 632,5 миң сом эмгек акы жана 70 144,1 миң сом Социалдык фондго чегерүүлөр.

2. “МЭА” ААКсынын күйүүчү-майлоочу материалдары май куюучу станциядан автоунааларга куюлгандан кийин, айдоочулардын жоопкерчилигине эсеп боюнча жылдырылбастан, түздөн-түз эсептен чыгарылып тургандыгы аныкталды. Аудиттелген мезгил аралыгына карата “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 8-беренесин бузуу менен жалпы суммасы 190 509,4 миң сомду түзгөн күйүүчү-майлоочу материалдар негизсиз чыгышталган, анын ичинен: 2023-жылы - 91 158,9 миң сом, 2024- жылы – 99 350,5 миң сом.

Айдоочулар тапшырган жолдомо баракчалар эсептен чыгарууга катышпастан, жөн гана толтурулуп турат. Аларды диспетчерлер чогултуп, папкаларга тиркеп турат жана ал жолдомо баракчалар күйүүчү-майлоочу материалдары эсептен чыгарууда колдонулбайт.

Бул, өз учурунда ФОЭС 2 (IAS) “Запастар” стандартына шайкеш келбейт.

3. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун Типтүү тартибине ылайык, ишканалар келишимди түздөн-түз түзүү жана котировкаларды талап кылуу ыкмасы менен ишке ашырылган сатып алууларды кошо алганда, сатып алуулар жөнүндө отчетторду квартал сайын жарыялоого милдеттүү. Бирок, 2024-жылдын 10-июнунан тартып 31-декабрына чейин жалпы 320 643,9 миң сомго 165 сатып алуу отчеттору системада жарыяланган эмес, анын ичинен: 72 жөнөкөй сатып алуу (23 427,5 миң сом), 93 түздөн-түз келишим менен (297 216,4 миң сом).

4. “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсында жүргүзүлгөн инвентаризациянын жыйынтыгында отчет берүүчү Шаршенаалы уулу Эсенден 4 662,2 миң сомдук запастык бөлүктөрдүн жетишсиздиги аныкталган. Бухгалтерия тарабынан, жетишсиздик аныкталгандан (2025-жылдын 31-январы) бир ай өткөндөн кийин (20-мартта), запастык бөлүктөрдү эсептен чыгаруу жана орнотуу актылары тапшырылган. Актылар жетишсиздик аныкталгандан кийин (18-февралдан баштап) түзүлгөн. Аудит запастык бөлүктөрдүн чыныгы жайгаштырылышын текшере алган жок (орнотулганы же жокпу). Ушул себептен, аудитордук пикир бөлүктөр боюнча берилген жок.

5. Аудит “Кыргызстан аэропорттору” ААКсы тарабынан Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы жөнүндө” конституциялык Мыйзамынын 29-беренесинин 2-бөлүгүнүн 2-пункту бузулгандыгын же кызматчылардын мыйзамдуу иштерине тоскоолдук кылынгандыгын белгилейт. “Кыргызстан аэропорттору” ААКсы тарабынан аудитке материалдарды, документтерди жана маалыматтарды өз убагында бербөө же таптакыр бербей коюу фактылары катталды. Алсак, 2023-2024-жылдарга карата көз карандысыз финансылык аудиттин жыйынтыгы

менен даярдалган “жетекчиликке каттары”, айрым маселелер боюнча түшүндүрмө каттары берилген жок.

Аудит субъектисинин кыскача мүнөздөмөсү

“МЭА” ААКсы авиациялык жана авиациялык эмес иш чөйрөлөрүндө авиакомпанияларга, жүргүнчүлөргө жана башка кардарларга кызмат көрсөтүүчү, аба кемелерин тейлөө үчүн авиациялык-техникалык комплекси бар Кыргыз Республикасынын стратегиялык мекемеси болуп саналат.

“МЭА” ААКсынын ишин уюштуруу тартиби, жалпы принциптери, акционерлердин укуктары, анын башкаруу органдарынын түзүмү жана компетенциялары, алар тарабынан чечимдерди кабыл алуу тартиби “МЭА” ААКсынын акционерлеринин жалпы жыйыны тарабынан 2020-жылдын 28-августунда; 2024-жылдын 25-апрелинде бекитилген Уставдар менен аныкталат.

Коомдун Уставына ылайык, иштин негизги түрү болуп стандарттар, кызматтар боюнча жоболор, кызматтык нускамалар, технологиялар, регламенттер жана технологиялык карталар менен жөнгө салынган процесстердин алкагында, аба кемелерди кабыл алууну жана/же чыгарууну, жүргүнчүлөрдү тейлөөнү камсыз кылуу саналат.

Өзүнүн функцияларын аткаруу үчүн “МЭА” ААКсында учуу-конуу тилкелери бар.

Учурда “МЭА” ААКсынын аэропорттору, анын ичинде “Манас” эл аралык аэропорту, Ош шаары жана Тамчы аба кемелеринин бардык түрлөрүн кабыл алууга жөндөмдүү, ал эми учуу багыттары Европа, Азия жана Жакынкы Чыгыш өлкөлөрүн камтыйт.

“МЭА” ААКсынын адистештирилген көз карандысыз каттоочусу “Медина” ЖЧКсы (1999-жылдын 22-январында № 69 мөөнөтсүз лицензиясы берилген) болуп саналат.

Баалуу кагаздарды каттоо 2001-жылдын 2-августунда Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Баалуу кагаздар рыногу боюнча мамлекеттик комиссия тарабынан ишке ашырылган, каттоо номери: серия KG № 0101166310.

“МЭА” ААКсы 2015-жылдын 20-ноябрында Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу Жарандык авиация мамлекеттик агенттиги тарабынан берилген № 006 лицензиясынын негизинде (мөөнөтсүз), аэропорттордо учуп келген жана учуп кете турган аба кемелерин жерде тейлөө ишин жүргүзөт.

Коомдун негизги иши: авиациялык кызмат көрсөтүү боюнча калктын жана Кыргыз Республикасынын улуттук экономикасынын керектөөлөрүн канааттандыруу; аба кемелерди, жүргүнчүлөрдү жана жүктөрдү кабыл алууну жана жөнөтүүнү камсыз кылуу; колдонуудагы мыйзамдарда жана Кыргыз Республикасынын Аба кодексинде каралган милдеттерге жана жол-жоболорго ылайык, авиациялык коопсуздукту камсыз кылуу. “МЭА” ААКсы Кыргыз

Республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган иштин башка түрлөрүн да жүргүзө алат.

“МЭА” ААКсынын түзүмү жана башкаруу органдары

2023-2024-жылдар аралыгында “МЭА” ААКсынын юридикалык жак болуп саналбаган, толук эмес балансы бар, эсептешүү жана башка эсептер “МЭА” ААКсынын Директорлор кеңешинин чечимдери менен бекитилген Жобонун негизинде Ош филиалы (“Ош”, “Жалал-Абад”, “Баткен”, “Исфана”, “Кербен” аэропорттору) иштеген.

Коомдун филиалы, анын өзүнчө балансында жана “МЭА” ААКсынын бириктирилген балансында эсепке алынган мүлккө ээ.

Ишеним кат боюнча филиалдын ишин “МЭА” ААКсынын Башкармалыгынын төрагасы тарабынан кызматка дайындалган жана кызматтан бошотулган директор ишке ашырат.

“МЭА” ААКсынын Уставынын 12-беренесине ылайык, башкаруу органдары болуп төмөнкүлөр саналат:

➤ Акционерлердин жалпы жыйыны - башкармалыктын жогорку органы;

➤ Директорлор кеңеши – акционерлердин жалпы жыйындарынын ортосундагы мезгилде коомго жалпы жетекчиликти ишке ашыруучу башкаруу органы;

➤ Башкармалык – коомдун кезектеги ишин башкаруучу коллегиялдуу аткаруу органы;

➤ Текшерүүчү – коомдун финансылык-чарбалык ишине контролдоону ишке ашыруучу контролдоочу орган.

“Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 38-беренесинин 18-пунктуна ылайык, акционердик коомдун жылдык бюджетин, коомдун жылдык отчетторун, баланстарын, киреше жана чыгымдар эсептерин бекитүү, анын киреше менен чыгымдарын бөлүштүрүү акционерлердин жалпы чогулушунун өзгөчө компетенциясына кирет.

“МЭА” ААКсынын ишинин жыйынтыгы боюнча акционерлердин жалпы жыйыны 2022-жылга карата 2023-жылдын 25-апрелинде (№ 33 протокол) жана 2023-жылга карата 2024-жылдын 25-апрелинде (№ 25 протокол) өткөрүлгөн.

“МЭА” ААКсынын Уставдык капиталын түзүү, акцияларга ээлик кылуу

2024-жылдын 31-декабрына карата “МЭА” ААКсынын уставдык капиталы 11 818,3 миң сомду түзүп, ал 27 869 044 даана жөнөкөй акциялардан турат, ар бир акциянын номиналдык наркы 424,07 сомду түзөт.

Акциялар боюнча маалымат :

Таблица №1

Реестрде катталган	Жеке эсептердин саны	Жөнөкөй акциялардын саны	Номинал боюнча жалпы сумма (сом)	Уставдык капиталдын үлүшү (%)
Юридикалык жактар	21	25 282 760	10 721 551,5	90,7198
Жеке жактар	2 414	2 586 284	1096754,4	9,2802

Бардыгы:	2 435	27 869 044	11 818305,9	100
-----------------	--------------	-------------------	--------------------	------------

Анын ичинде, акциялардын жалпы санынын 5% кем эмесине ээ болгон акционерлер:

Таблица №2

Реестрде катталган	Жеке эсептердин саны	Жөнөкөй акциялардын саны	Номинал боюнча жалпы сумма (сом)	Уставдык капиталдын үлүшү (%)
КРМК караштуу ММБА	1	22 031 388	9 342 745,2	79,0533
КР Соц. Фонду	1	2 358 704	1000245,5	8,4635
Бардыгы	2	24 390 092	10 342990,7	87,5168

“МЭА” ААКсынын негизги акционерлери болуп төмөнкүлөр эсептелет:

➤ Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу агенттиги (мындан ары – КР ММБА), номиналдык наркы 393 066,4 миң сомду түзгөн 22 031 388 даана жөнөкөй акцияга ээлик кылат, уставдык капиталдын 79,05%ын түзөт.

➤ Кыргыз Республикасынын Социалдык фонду – 8,46% же 42 082,1 миң сомго 2 358 704 даана жөнөкөй акцияларга ээлик кылат.

Аба мейкиндигинин жалпы аянты болжол менен 198 000 км², эл аралык аба жолдорунун узундугу болжол менен 3540 км.

1996-жылы аэродром тармагы 23 аэропорттон турган, алардын саны 11ге чейин кыскарган. Калган аэропорттордун ичинен учууларды кабыл алганы - 9, анын ичинде 5 эл аралык (“Манас”, “Ош”, “Ысык-Көл”, “Каракол”, “Баткен”) жана 4 ички аймактык аэропорт (“Исфана”, “Жалал-Абад”, “Нарын”, “Казарман”).

Калкты сапаттуу кызматтар менен камсыздоо боюнча ишмердүүлүктү оптималдаштыруу максатында, “МЭА” ААКсы 100% үлүшү бар туунду компанияларды түзгөн. Туунду компаниялардын бизнесинин мүнөзү “МЭА” ААКсынын иши менен байланышкан.

2024-жылдын 31-декабрына карата туунду компаниялардын уставдык капиталы 2 849 108,1 миң сом суммасында төмөнкүдөй мүнөздөлөт:

- “Асман Ойл комани” ЖЧКсы 24 552,5 миң сом;
- “Манас тренинг центр” ЖЧКсы 6 400,0 миң сом;
- “Асман эйрлайнс” ЖЧКсы 2 814 677,6 миң сом;
- “Компания Манас Менеджмент” ЖАКы 366,0 миң сом;
- “Күйүчү май борбору” 100,0 миң сом;
- “Манас Хендлинг Групп” ЖЧКсы 10,0 миң сом;
- “Манас Авиасервис” ЖЧКсы 1,0 миң сом;
- “Манас Тур” ЖЧКсы 3001,0 миң сом;

“МЭА” ААКсы “Росстрах Авиа Азия” ЖЧКсы ассоциацияланган компаниясынын 50% өлчөмүндө инвестицияга ээ.

Мурдагы аудиттин жыйынтыгы боюнча жазма буйруктардын жана сунуштамалардын аткарылышы тууралуу маалымат (аныкталды жана корутунду) №1 тиркемеде (КПҮ) көрсөтүлгөн.

Сунуштама

2022-жылдын 1-январынан тартып 2022-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата “Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун ишине аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыктары боюнча берилген:

- жазма буйруктун аткарылбаган 2-пунктунун, жарым-жартылай аткарылган 1-пунктунун толук аткарылышы камсыздалсын жана 2 091,7 миң сом өлчөмүндөгү калыбына келтирилбеген сумма калыбына келтирилсин;

- сунуштаманын аткарыла элек 12, 15-пункттарын, жарым-жартылай аткарылган 2, 7-пункттарын аткаруу боюнча чаралар көрүлсүн.

Бюджеттин түзүлүшү жана аткарылышы, дивиденддердин өлчөмү

“МЭА” ААКсынын 2023-жылдын негизги финансылык көрсөткүчтөрү №2 тиркемеде көрсөтүлгөн.

2023-жылга Коомдун бюджетинин киреше бөлүгүнүн аткарылышы

2023-жылы бюджет 8 493 726,0 миң сомду түзсө, жалпы киреше 10 745 132,0 миң сомду түзгөн, же 2 251 406,0 миң сомго көп (127 %). 2022-жылга салыштырмалуу (8 935 100,0 миң сом) 2023-жылдын жалпы кирешеси 1 810 032,0 миң сомго же 120 %га көбөйгөн.

2023-жылы операциялык киреше планы 8 043 403,0 миң сомду түзсө, иш жүзүндө 9 609 052,0 миң сомду түзгөн, же 1 565 649,0 миң сомго көп (119 %). 2022-жылга салыштырмалуу (8 536 562,0 миң сом) 2023-жылдын операциялык кирешеси 1 072 490,0 миң сомго же 113 %га көбөйгөн.

2023-жылдын жалпы жана операциялык кирешелеринин өсүшү “Манас”, “Ош” эл аралык аэропортторунда жана “Ысык-Көл” аэропортунда аба кемелерин кабыл алууну жана жөнөтүүнү, жүргүнчүлөрдү тейлөөнү камсыз кылуу боюнча көлөмүнүн көбөйүшүнө байланыштуу.

2023-жылы “МЭА” ААКсынын кызматкерлери тарабынан 43 115 каттам (келүү/кетүү), 5 608 712 жүргүнчү тейленген, анын ичинде:

- эл аралык авиакомпаниялар боюнча 30 002 каттам (69,6 %), 3 979 785 жүргүнчү (71,0 %);

- ички авиакомпаниялар боюнча 13 113 каттам (30,4 %), 1 626 927 жүргүнчү (29,0 %).

2022-жылга салыштырмалуу (41 770 каттам) 2023-жылы 1345 каттамга, же 103,2% га көбөйгөн, тейленген жүргүнчүлөрдүн саны (2022-жылы – 5 125 927 жүргүнчү) 482 785 жүргүнчүгө же 109,4 %га көбөйгөн.

2023-жылы “МЭА” ААКсынын бардык 10 региондук жана кошумча аэропорттору жалпы 166 966 миң сомго чыгым алышкан, анын ичинен: “Талас”, “Нарын”, “Баткен”, “Жалал-Абад”, “Исфана (Раззаков)”, “Караван” жана “Ысык-Көл” аэропорттору.

“МЭА” ААКсынын 2023-жылдагы жалпы кирешелеринин түзүмүндө операциялык кирешелердин көлөмү 89,4 %ды түзгөн, анын ичинде, негизги (авиациялык) иштен түшкөн киреше - 84,0 % жана негизги эмес (коммерциялык) иштен түшкөн киреше - 5,4 %, ал эми операциялык эмес иштерден түшкөн киреше – 10,6 %.

Операциялык эмес кирешелердин түзүмүндө пайыздар боюнча кирешелер 21,5%ды, ассоциацияланган ишканалардан дивиденддер – 35,9 %, валюталардын курстук айырмасынан кирешелер – 32,1 %, башка кирешелер боюнча – 10,5 % түзгөн.

2023-жылга бюджеттин чыгаша бөлүгүнүн аткарылышы

2023-жылга карата бюджеттин чыгаша бөлүгү 4 982 230,0 миң сомду, иш жүзүндө аткарылышы 4 952 932,0 миң сомду, же четтөө 29 298,0 миң сомду түзгөн (1%).

2022-жылга салыштырмалуу (3 958 003,0 миң сом) жалпы чыгаша 2023-жылы 994 929,0 миң сомго же 125 %га көбөйгөн.

2023-жылга бюджеттин операциялык чыгымдар 4 960 307,0 миң сомду, иш жүзүндө 4 824 322,0 миң сомду, четтөө 135 985,0 миң сомду же 3%ды түзгөн. 2022-жылга салыштырмалуу (3 898 601,0 миң сом) 2023-жылдын операциялык чыгашасы 925 721,0 миң сомго же 124%га көбөйгөн.

Чыгымдар 2022-жылга салыштырмалуу өскөн, бирок бюджетке салыштырмалуу төмөндөгөн.

2023-жылга коомдун пайдасынын түзүлүшү

Коомдун отчеттук маалыматтарына ылайык, 2023-жыл үчүн Коомдун консолидацияланган бюджетинин таза пайдасы, туунду компанияларынын ишинин токтотулгандыгын эсепке алганда, 5 098 348,0 миң сом суммасын түзгөн, бюджеттен 1 234 788,0 миң сомго же 132 %га көп.

2023-жылдын жыйынтыгы менен “МЭА” ААКсынын акционерлеринин 2024-жылдын 25-апрелиндеги жалпы жыйынында (№ 35 протокол) 5 098 348,0 миң сомдук консолидацияланган жалпы пайданы төмөндөгүдөй пропорцияда багыттоо чечими кабыл алынган: акционерлерге дивиденд төлөөгө – 1 274 587,0 миң сом, же 25%, ишкананы өнүктүрүүгө – 3 823 761,0 миң сом же 75%.

Маалымат катары: 2022-жылдын жыйынтыгы менен “МЭА” ААКсынын акционерлеринин 2023-жылдын 25-апрелиндеги жалпы жыйынында (№ 33 протокол) 5 300 324,0 миң сомдук консолидацияланган жалпы пайданы төмөндөгүдөй пропорцияда багыттоо чечими кабыл алынган: акционерлерге дивидендди төлөөгө – 1 325 081,0 миң сом же 25%; ишкананы өнүктүрүүгө – 3 975 243,0 миң сом же 75%.

“МЭА” ААКсынын Директорлор Кеңешинин 2023-жылдын 6-декабрындагы чечиминин негизинде, “Эйр Кей Джи” Авиакомпаниясы” ЖЧКсындагы “МЭА” ААКсынын 902 348,2 миң сомдук 100% үлүшү Кыргыз Республикасынын Президентинин Иш Башкармалыгына акысыз өткөрүлүп берилген.

Акысыз өткөрүп берүүнүн натыйжасында “МЭА” ААКсынын активдеринин жоготуулары 902 348,2 миң сомду түзгөн.

“МЭА” ААКсынын 2024-жылдагы негизги финансылык көрсөткүчтөрү №3 тиркемеде көрсөтүлгөн.

2024-жылга коомдун бюджетинин киреше бөлүгүнүн аткарылышы

2024-жылы бюджет 9 877 028,0 миң сомду түзсө, жалпы кирешеси 10 231 637,0 миң сомду түзгөн, же 354 609,0 миң сомго көп (104%). 2023-жылга салыштырмалуу (10 745 132,0 миң сом) 2024-жылдын жалпы кирешеси 513 495,0 миң сомго азайган же 95%ды түзгөн.

2024-жылы операциялык киреше планы 9 289 244,0 миң сомду түзсө, иш жүзүндө 9 450 521,0 миң сомду түзгөн, же 161 277,0 миң сомго көп (102%). 2023-жылга салыштырмалуу (9 609 052,0 миң сом) 2024-жылдын операциялык кирешеси 158 531,0 миң сомго, же 98%га азайган.

2024-жылдын жалпы жана операциялык кирешелеринин азайышы “Манас”, “Ош” эл аралык аэропортторунда жана “Ысык-Көл” аэропортунда эл аралык каттамдардын жана жүргүнчүлөрдүн азайышы менен түздөн-түз байланыштуу.

2024-жылы “МЭА” ААКсынын кызматкерлери тарабынан 46 067 каттам (келүү/кетүү), 5 859 178 жүргүнчү тейленген, анын ичинде:

- эл аралык авиа каттамдар боюнча 29 729 каттам, 3 977 669 жүргүнчү;
- ички авиа каттамдар боюнча 16 338 каттам, 1 881 509 жүргүнчү.

2023-жылга салыштырмалуу (43 115 каттам) 2024-жылы 2952 каттамга же 106,8%га көбөйгөн, тейленген жүргүнчүлөрдүн саны (5 608 712 жүргүнчү) 250 466 жүргүнчүгө же 104,5%га көбөйгөн.

Каттамдардын жана жүргүнчүлөрдүн саны негизинен ички каттамдардын эсебинен көбөйгөн. Ошол эле учурда, эл аралык каттамдар жана жүргүнчүлөр 2023-жылга салыштырмалуу азайып кеткен. Алсак, эл аралык каттамдар: 2023-жылы 30 002 каттамды түзсө, 2024-жылы 29 729 каттамды түзгөн, же 273 каттамга аз (99,1%); эл аралык каттамдагы жүргүнчүлөр 2023-жылы 3 979 785 адамды түзсө, 2024-жылы 3 977 669 адамды түзгөн же, 2116 адамга аз.

Жалпы кирешелер бюджеттен 4%га ашкан, бирок 2023-жылга караганда 5%га төмөндөгөн.

Операциялык эмес кирешелер бюджеттен 33%га ашкан, бирок 2023-жылга караганда 31%га төмөндөгөн. Бул инвестициялык ишмердүүлүктөрдүн кирешелеринин бир топ азайганын көрсөтөт.

2024-жылга бюджеттин чыгаша бөлүгүнүн аткарылышы

2024-жылдагы бюджеттин чыгаша бөлүгү 5 659 651,0 миң сом, иш жүзүндө аткарылышы 5 819 720,0 миң сомду, же 103%ды, четтөө 160 068,0 миң сомду түзгөн.

2023-жылга салыштырмалуу (4 952 932 миң сом) жалпы чыгаша 2024-жылы 866 788,0 миң сомго же, 117,5%га көбөйгөн.

Операциялык чыгашалар 2024-жылы бюджетте 5 634 183,0 миң сом, иш жүзүндө 5 483 403,0 миң сом, ал эми четтөө 195 780,0 миң сомду түзгөн же 96,5%. 2023-жылга салыштырмалуу (4 832 224,0 миң сом) 2024-жылдын операциялык чыгашасы 606 179,0 миң сомго же 112,5%га көбөйгөн.

Операциялык эмес чыгымдар күтүлгөндөн 11 эсе көп болуп, 2023-жылга караганда 2 эсеге өскөн.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын акционерлеринин жылдык жалпы чогулушунун 2024-жылдын 25-апрелиндеги №35 протоколу менен бекитилген Уставдын 13.2-бөлүгүнүн 15, 16-пункттарына ылайык, жылдык бюджетти бекитүү акционерлердин жалпы чогулушунун компетенциясына кирет. Аткаруу органы 2024-жылдын бюджетинин чыгаша бөлүгүн аткарууда 160 068 миң сомго ашыкча чыгымдарга же четтөөгө жол берилген.

Аудит субъектисинин түшүндүрмөсүнө ылайык, ашыкча чыгымдардын келип чыгышына бюджетте пландалбаган 232,2 млн сомго курстук айырма таасир берген. Бирок, 2024-жылдын 11 айынын жыйынтыгы менен 252 438,5 миң сомго курстук айырма болгонун жана Акционерлердин жалпы чогулушунда бюджетке тактоо киргизүү мүмкүндүгү болгондугун аудит белгилейт.

Сунуштама

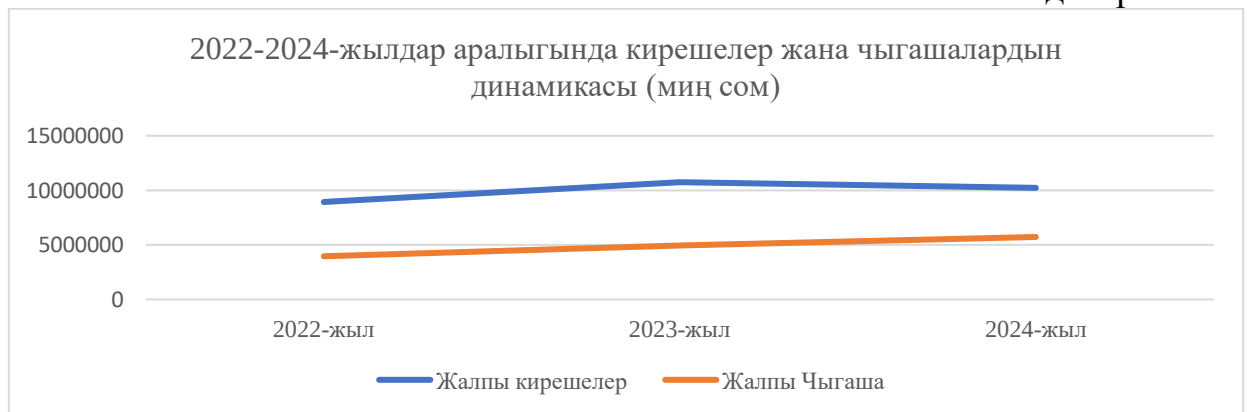
“МЭА” ААКсынын акционерлеринин жылдык жалпы чогулушунун 2024-жылдын 25-апрелиндеги №35 протоколу менен бекитилген Уставдын 13.2-бөлүгүнүн 15, 16-пункттарынын талаптарына ылайык, бюджетти пландоодо курстук айырмага тиешелүү чыгымдар эске алынсын, Акционерлердин жалпы чогулушунда жылдык бюджетке өзгөртүүлөр жана толуктоолор өз учурунда киргизилсин.

2024-жылга коомдун пайдасынын түзүлүшү

Коомдун отчеттук маалыматтарына ылайык, 2024-жыл үчүн коомдун консолидацияланган бюджетинин таза пайдасы 4 234 997 миң сомду түзгөн.

2022-2024-жылдар аралыгына карата “МЭА” ААКсынын негизги финансылык көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүшү (туунду компанияларды эске албаганда) № 4 тиркемеде көрсөтүлгөн.

№1 диаграмма

Аныкталды жана корутунду

Диаграммада көрсөтүлгөндөй, “МЭА” ААКсынын кирешелери 2023-жылы мурунку жылга салыштырмалуу 1 810 032,0 миң сомго, же 20,2%га өскөн жана 2024-жылы кайрадан 513 495,0 миң сомго же 5%га төмөндөгөн.

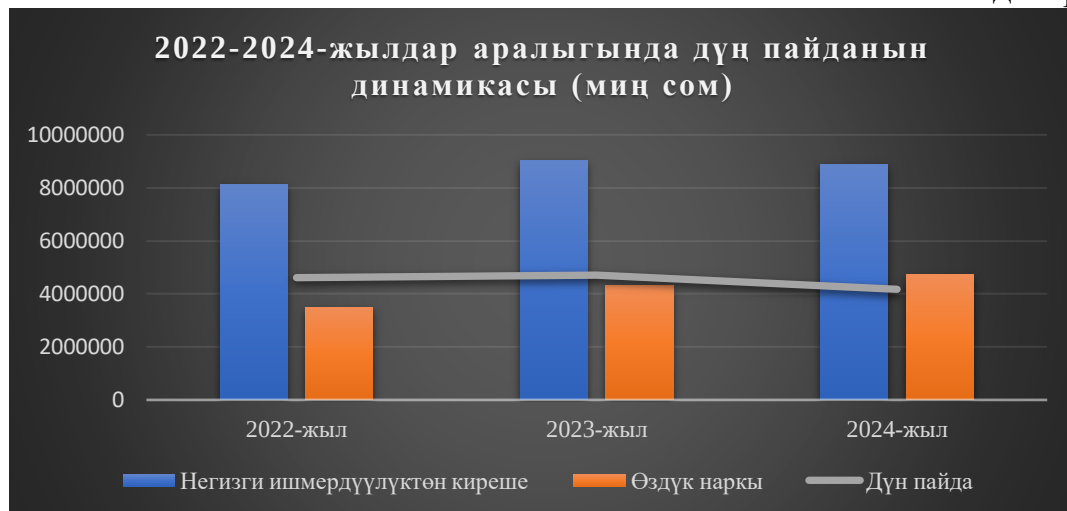
Ошол эле учурда, жалпы чыгашалар 2023-жылы мурунку жылга салыштырмалуу 994 929,0 миң сомго, же 25%га, 2024-жылы – 866 788,0 миң сомго же 18 % көбөйгөн.

Башкача айтканда, 2024-жылы кирешелердин азайып кеткендигине карабастан, чыгашалар өскөн.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын чыгашаларын оптималдаштыруу боюнча иш-чаралар көрүлсүн.

№2 диаграмма

Негизги ишмердүүлүктөн түшкөн киреше 2023-жылы мурунку жылга салыштырмалуу 920 652,0 миң сомго же 11,3%га көбөйгөн, 2024-жылы – 1 406 480,0 миң сомго же 2%га азайган.

Сатуунун өздүк наркы 2023-жылы мурунку жылга салыштырмалуу 818 368,0 миң сомго, же 20,6%га көбөйгөн, 2024-жылы – 393 675,0 миң сомго, же 9,1%га көбөйгөн.

Дүң пайда 2023-жылы мурунку жылга салыштырмалуу 100 283,0 миң сомго же, 2,2%га көбөйгөн, 2024-жылы - 539 911,0 миң сомго, же 11%га азайган.

№3 диаграмма

Аныкталды жана корутунду

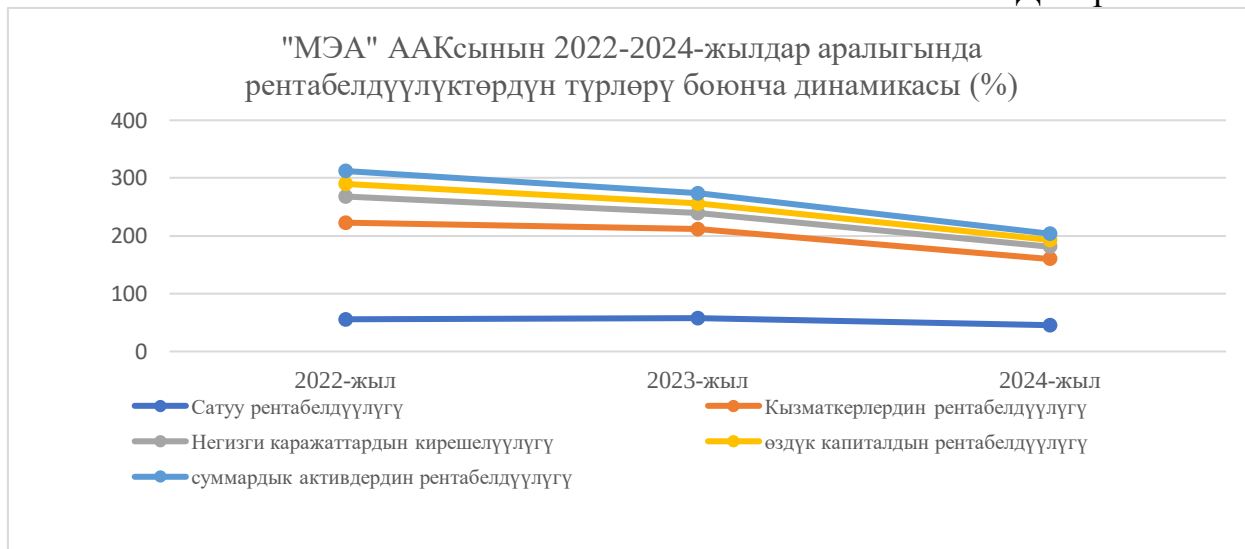
Рентабелдүүлүк көрсөткүчү 2022-жылы – 118%ды, 2023-жылы – 99,2%ды жана 2024-жылы – 72,8%ды түзгөн. Башкача айтканда, “МЭА” ААКсынын рентабелдүүлүгү боюнча 2022-2024-жылдар аралыгында терс тенденция байкалат.

2022-жылдан 2024-жылга чейин рентабелдүүлүк 45,2% га төмөндөгөн. Анын негизги себеби чыгымдардын темпи кирешеден жогору.

Буга байланыштуу, аудит рентабелдүүлүктүн бир нече критерийи боюнча анализ жүргүзгөн, алар: сатуу рентабелдүүлүгү, кызматкерлердин рентабелдүүлүгү, негизги каражаттардын рентабелдүүлүгү, өздүк капиталдын рентабелдүүлүгү, суммардык активдердин рентабелдүүлүгү.

Рентабелдүүлүктүн көрсөткүчтөрү № 5 тиркемеде көрсөтүлгөн.

Диаграмма №4

Диаграммада көрсөтүлгөндөй, 2022-2024-жылдар аралыгында “МЭА” ААКсынын рентабелдүүлүк көрсөткүчтөрүнүн бардык түрү боюнча терс тенденция байкалат.

Директорлор кеңеши тарабынан Башкармалыктын төрагасын жана айрым мүчөлөрүн кайрадан шайлоодо, “Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 58-беренесинин 1-бөлүгү сакталган эмес.

Аудит субъектисинин комментарийи:

2024-жылы “Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын өндүрүштүк көрсөткүчтөрүнүн төмөндөшүнүн негизги себептери, коомдун аракеттеринен көз карандысыз:

- Россия Федерациясынын шаарларына эл аралык багыттар боюнча каттамдардын токтотулушу;

- 2022-жылдан тартып ЕБ жана АКШ мамлекеттери тарабынан Россия Федерациясына каршы көп баскычтуу экономикалык санкциялардын киргизилиши, анын ичинде аба ташуу чөйрөсүндө, этап-этабы менен россиялык авиакомпаниялар колдонушкан аба кемелеринин учуу паркын кыскартууга жана аларды запастык бөлүктөр жана комплекттөөчү буюмдар менен камсыз кылууда кыйынчылыктарга алып келди;

- “Крокус Сити Холл” террордук актысынан кийин Россия Федерациясынын миграциялык саясатын катаалдашуусу. Натыйжада, Борбордук Азия өлкөлөрүнөн келген мигранттарды көзөмөлдөө боюнча күчөтүлгөн чаралар Өзбекстандын жүргүнчүлөрдүн агымынын кескин төмөндөшүнө алып келди. “Ош” эл аралык аэропортунан учкандар.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын Директорлор Кеңешине:

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын аткаруу органына мүчөлөрдү шайлоодо, “Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 58-беренесинин 1-бөлүгүнүн талаптары так сакталсын.

2022-2024-жылдар аралыгында рентабелдүүлүк боюнча тенденция төмөндөгөндүгүнө байланыштуу, өздүк наркты оптималдаштыруу боюнча тийиштүү иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Дебитордук жана кредитордук карыздар

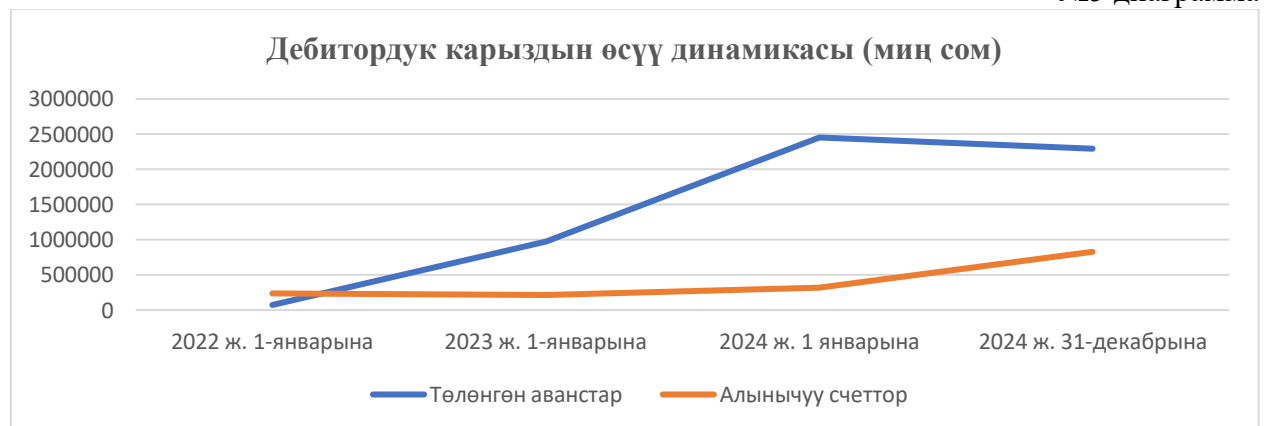
2022-жылдын 1-январына карата төлөнгөн аванстар (оперативдүү маалымат боюнча) 72 850,0 миң сомду, 2023-жылдын 1-январына - 976 512,3 миң сомду, 2024-жылдын 1-январына - 2 453 296,5 миң сомду, 2024-жылдын 31-декабрына - 2 290 397,1 миң сомду түзгөн.

2022-жылдын 1-январына салыштырмалуу 2024-жылы төлөнгөн аванстардын суммасы 2 217 547,1 миң сомго же 32 эсе көбөйгөн.

Төлөнгөн аванстардын дээрлик көпчүлүк бөлүгүн курулуш иштерине которулган суммалар түзөт.

Алына турган эсептер 2022-жылдын 1-январына карата 239 623,0 миң сомду, 2023-жылдын 1-январына – 214 217,2 миң сомду, 2024-жылдын 1-январына – 318 625,3 миң сомду, 2024-жылдын 31-декабрына – 828 599,3 миң сомду түзгөн. 2022-жылдын 1-январына салыштырмалуу 2024-жылы алына турган эсептер 588 976,3 миң сомго же 2,5 эсе көбөйгөн.

№5 диаграмма

2023-жылдын 1-январына карата жалпы милдеттемелер 4 784 282,2 миң сомду, 2024-жылдын 1-январына – 9 718 793,4 миң сом, 2024-жылдын 31-декабрына – 13 966 107,0 миң сомду түзгөн. 2023-жылдын 1-январына салыштырмалуу 2024-жылы милдеттемелердин көлөмү 9 181 824,8 миң сомго же 191,9%га (2 эсе) көбөйгөн.

№ 6 диаграмма

Иш сапар чыгымдары

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин (эски редакциясы) 190-беренесине ылайык, *“кызматтык иш сапарга байланышкан чыгымдарды төлөөнүн тартиби жана өлчөмү* жамааттык келишим же уюмдун локалдуу ченемдик актысы менен аныкталат”.

“МЭА” ААКсынын эмгек жамаатынын конференциясында 2018-жылдын 28-февралында, 2024-жылдын 28-майында бекитилген жамааттык келишим күчүнө киргенге чейин күчүн сактап келген, Жамааттык келишимдин 9-бөлүгүнүн (Социалдык кепилдиктер жана жеңилдиктер) 11-пунктунда *“МЭА” ААКсынын ишчилеринин командировка учурундагы турак жай жалдоо чыгымдары Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдары жана ченемдик укуктук актыларына ылайык тартипте жана өлчөмдө кайтарылып берилет*” деп көрсөтүлгөн.

2024-жылдын 28-майында бекитилген Жамааттык келишимден командировкаларга тиешелүү ченемдер алынып салынган.

Мындан сырткары, “МЭА” ААКсынын 2018-жылдын 31-декабрындагы №321 буйругу менен бекитилген, “Отчет берилүүчү суммалардын эсеби” регламентинин (мындан ары - Регламент) “5.1.4. Акча каражаттарын берүүнүн тартиби” пунктуна ылайык, Кыргыз Республикасынын чегинен сырткары командировкаларга байланыштуу:

- *суткалык чыгымдарды жана турак жай жалдоо боюнча чектик чыгымдар Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун №2-тиркемесине ылайык;*

- *турак жайды ижаралоо чыгымдары - тийиштүү ички локалдык документтер менен тастыкталган иш жүзүндөгү чыгымдар боюнча ишке ашырылат.*

Бирок, Регламент жана Кыргыз Республикасынын чегинен сырткары командировкаларга байланыштуу ченемдерди жөнгө салган ички локалдык документ аудитке берилген эмес. Буга кошумча, 2024-жылдын 28-майында бекитилген Жамааттык келишим күчүнө киргенге чейин, Жамааттык келишим менен Регламенттин ченемдеринин ортосунда командировка учурундагы турак жайды ижаралоо боюнча чыгымдарын таануу жана эсепке алуу бөлүгүндө шайкеш келбестик орун алган.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун №2-тиркемесинде, Канада өлкөсүнө командировкага барган кызматкерлерге турак жайды суткасына ижаралоо боюнча чыгымдардын ордун толтуруунун чектик нормалары 110,0 АКШ долларына чейин бекитилгендигине карабастан, 2024-жылдын 20-августунан тартып 30-августуна чейин “Авиакомпания “Асман Эйрлайнс”

ЖЧКсынын башкы директору Ж.М. Айдаралиев, коммерциялык директору А.К. Шайдылдаева жана өндүрүштүк бөлүмдүн башчысы А.К. Жолдошов Канаданын Калгари шаарына командировкага барышып, Канаданын Торонто шаарында 1 күнгө Radisson Toronto Airport West мейманканасында, баасы 330,0 АКШ доллары же 28 281,0 сом болгон Studio Suite, Queen Bed, Non Smoking (студия-люкс, эки орундуу керебет) категориясындагы номерлерин, ал эми Калгари шаарында 8 күнгө Hyatt Place Calgary Airport мейманканасында баасы 310,0 АКШ доллары же 27 567,0 сом болгон (Room, Multiple Beds (1 Queenbed & 1 Sofabed)), бир нече керебеттүү бөлмө (1 орундуу керебет жана 1 диван керебети) категориясындагы номерлерин алышкан.

Мындан тышкары, 2024-жылдын 10-августунан тартып 30-августуна чейин “Авиакомпания “Асман Эйрлайнс” ЖЧКсынын консультанты Б.О. Рысбаев Hampton Inn Hilton Calgary Airport North мейманканасында, баасы 217,9 АКШ доллары же 18 554,2 сом болгон Room, Multiple Beds (1 Queenbed & Sofa bed) бир нече керебеттүү (1 эки орундуу керебет жана диван керебет) категориясындагы номерде 19 күн турган.

Жыйынтыгында, Калгари шаарында Holiday Inn Calgary Airport by IHG мейманканасында 69 АКШ долларынан, ал эми Park Inn by Radisson, Calgary Airport North, АВ мейманканасында 86 АКШ долларынан тартып номерлер бар болгондугуна карабастан, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун талаптары сакталбастан, иш сапар чыгымдарын бекитилген нормалардан 699,1 миң сом суммасында ашыкча чыгымдоого жол берилген жана сарамжалсыз пайдаланылган.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

Кызматтык иш сапарларга байланышкан чыгымдардын ордун толтуруунун тартиби жана өлчөмү жамааттык келишим же уюмдун ченемдик актысы менен аныкталат. Мында ордун толтуруунун өлчөмү Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан мамлекеттик бюджеттен каржылануучу уюмдар үчүн белгиленген өлчөмдөрдөн төмөн болбоого тийиш. Ошондой эле иш сапар чыгымдарынын ордун толтурууну жөнгө салуучу локалдык акт иштелип чыгат.

Сунуштама

Каражаттарды сарамжалдуу пайдалануу максатында, иш сапар чыгымдарынын ордун толтурууну жөнгө салуучу локалдуу актыны иштеп чыгуу камсыздалсын.

Аныкталды жана корутунду

Эл аралык финансы корпорациясынын (ИРС) Офиси тарабынан 2022-жылдын 14-октябрында жөнөтүлгөн катта 2023-жылдын 14-февралынан 16-февралына чейинки мөөнөттө Чанг Мей шаарында (Таиланд Королдугу) өтө турган Routes Asia 2023 аттуу иш чарага “Манас” эл аралык аэропортунун өкүлдөрүнүн катышуусу күтүлүп жатканын, иш чарага жана сапарга байланыштуу чыгымдарды аталган долбоор өзүнө алары белгиленген.

Иш жүзүндө “МЭА” ААКсынын 2023-жылдын 31-январындагы №36/к буйругу менен 2023-жылдын 12-февралынан тартып 18-февралына чейин (кошуп эсептөө менен) коомдун коммерциялык директору М.М. Алимбекова жана Авиациялык коммерция бөлүмүнүн башчысы Ч.А. Кадыркулов аталган шаарга иш сапарга жөнөтүлүп, жыйынтыгында ар бирине жалпы 403,0 АКШ доллары же 34 965,7 сом суммасында суткалык чыгымдар төлөнүп берилген. Натыйжада, эки кызматкерге 806,0 АКШ доллары же 69 931,4 сом негизсиз төлөнүп берилген. Аталган кызматкерлер кызматтан бошотулушкан.

Сунуштама

Учурда “МЭА” ААКсынын мурдагы коммерциялык директору М.М. Алимбеков жана авиациялык коммерция бөлүмүнүн башчысы Ч.А. Кадыркулов иштен бошоп кеткендигине байланыштуу, 806,0 АКШ долларына же 69,9 миң сомго ашыкча төлөнгөн командировкалык чыгымдар күнөөлүү кызматкерлердин эсебинен ордуна коюлсун.

Эмгек акыны чегерүү жана төлөө

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 107-беренесинин (*эски редакциясы*) жана “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсынын Башкармалыгынын төрагасы тарабынан 2008-жылдын 30-апрелинде бекитилген, “Жумуш убактысын пайдалануунун эсеби жөнүндө” жобонун талаптары сакталбастан, табелдер толтурулган.

“Манас” эл аралык аэропорту” ААКсынын Жаматтык келишиминде “аймактык жайгашуусун жана “Манас” эл аралык аэропорту шаардан алыстыгын эске алуу менен, иш жумалыгынын 5 күндүк графиги менен иштеген айымдарына айына бир, ал эми кезмет графиги боюнча иштегендерге кварталына бир жолу акы төлөнүүчү кошумча эс алуу күнү белгиленсин” деп көрсөтүлгөн.

2023-2024-жылдары айымдарга акы төлөнүүчү кошумча эс алуу күндөрү берүү жөнүндө “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсынын буйругу чыгарылбастан, айымдардын берген арыздарынын негизинде, жетекчилик тарабынан эс алууга уруксат берилип, 9 730,0 миң сомго негизсиз эмгек акы төлөнүп, 1 678,4 миң сомго Социалдык фондуна төгүмдөр чегерилген.

Жалпы 11 408,4 миң сом “МЭА” ААКсынын чыгашалары катары (анын ичинде кызмат көрсөтүүлөрдүн өздүк наркы катары) эсепке алынып, пайданын төмөндөөсүнө алып келген.

Сунуштама

- Айымдарга кошумча эс алуу күндөрүн берүүдө, Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 62-беренесине ылайык, “МЭА” ААКсынын Башкармалыгынын төрагасы тарабынан 2008-жылдын 30-апрелинде бекитилген, “Жумуш убактысын пайдалануунун эсеби жөнүндө” жобонун талаптарын жетекчиликке алуу менен, иш жүзүндө иштеген гана күндөрү эсепке алынсын;

- Айымдарга кошумча эс алуу күндөрдүн берүүдө эмгек акы төлөө чыгымдары токтотулсун жана Жамааттык келишимге Кыргыз

Республикасынын Эмгек кодексинин талаптарына ылайык өзгөртүүлөр киргизилсин;

- Кошумча эс алуу күндөрү үчүн, 2023-2024-жылдары 9 730,0 миң сомго негизсиз эмгек акы төлөөгө жана 1 678,4 миң сомго Социалдык фондуна төгүмдөрдү чегерүүгө жол берген тиешелүү кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

Колдонуудагы жамааттык келишимде кызматкерлерге социалдык жеңилдиктер жана кепилдиктер бөлүмүндө аэропорттун ишинин өзгөчөлүктөрүнө байланыштуу, аймактык жайгашуусун жана шаардан алыстыгын эске алуу менен аялдар жамааты үчүн кошумча акы төлөнүүчү өргүү күндөрүн берүү каралган.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын Башкармалыгынын төрагасы тарабынан 2016-жылдын 30-майында бекитилген, “МЭА” ААКсынын кызматкерлерин сыйлоо жөнүндө” жобого ылайык, Коомдун кызматкерлерине кварталдык сый акы төлөө, алар иштеген бөлүмдүн башчысы, профсоюздук комитет жана кызматкерлердин оперативдүү жетекчиси тарабынан, ар бир кызматкердин салымына жана ишинин сапатына ай сайын баа берүүнүн негизинде жүргүзүлөт.

Бирок, аталган жобонун талаптары сакталбастан, тиешелүү түрдө кызматкерлердин салымына жана ишинин сапатына баалоо жүргүзүлбөстөн, 2023-жылы жана 2024-жылдын 1-2-кварталдарында 406 632,5 миң сомго сый акы төлөнүп, 70 144,1 миң сомго Социалдык фондуна төгүмдөр чегерилген.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

Калыптанган практика боюнча, эгерде бөлүмдүн жетекчиси тарабынан кызматкерлерге карата кандайдыр бир сын-пикирлер көрсөтүлбөсө, демейки боюнча сын-пикирлер жок деп кабыл алынган.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын кызматкерлерине кварталдык сый акы төлөө, “Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын Башкармалыгынын төрагасы тарабынан 2016-жылдын 30-майында бекитилген, “Манас эл аралык аэропорту” ААКсынын кызматкерлерин сыйлоо жөнүндө” жобонун талаптарына ылайык жүргүзүлүүсүнө көзөмөл күчөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын Жаматтык келишимине ылайык, иш берүүчү - “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсы тарабынан 2023-2024-жылдары кызматкерлердин тамак-ашынын жарым-жартылай наркын компенсациялоо катарында 185 486,1 миң сом төлөнүп берилген.

Белгилей кетсек, төлөнүп берилген компенсациядан кызматкерлерден 10% жана иш берүүчүдөн 17,25% өлчөмүндө Социалдык фондго чегерилүүлөр жүргүзүлгөн.

“Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын

Мыйзамынын 12-беренесине ылайык, тамак-аш үчүн компенсация төлөөдө камсыздандыруу төгүмдөрү чегерилбейт, бирок Коомдун кызматкерлеринен жалпы 18 548,6 миң сомго ашыкча кармалып, иш берүүчүнүн эсебинен 31 996,4 миң сомго камсыздандыруу төгүмдөрү чегерилип Социалдык фондуна которулуп берилген.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсы тарабынан Кыргыз Республикасынын Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министрлигинин дарегине бул маселе боюнча түшүндүрмө берүү өтүнүчү менен кайрылуу даярдалып, жөнөтүлгөн.

Сунуштама

- “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 12-беренесине ылайык, тамак-аш үчүн компенсацияны эсептөөдө камсыздандыруу төгүмдөрү чегерилбесин;

- Кызматкерлердин эмгек акысын кийинки эсептөөдө, 18 548,6 миң сом суммасында туура эмес кармалган камсыздандыруу төгүмдөрү эске алынсын;

- Кыргыз Республикасынын Социалдык фонду менен бирдикте ашыкча төлөнгөн 31 996,4 миң сомго камсыздандыруу төгүмдөрүнүн келечектеги төлөмдөрдүн эсебине чегерүү боюнча иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Бийик тоолуу шарттарда жана алыскы барууга кыйын зоналарда жашаган жана иштеген адамдар үчүн мамлекеттик гарантиялар жана компенсациялар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 10-беренесинин жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1997-жылдын 25-июнундагы № 377 “Кыргыз Республикасынын бийик тоолуу жана алыскы аймактарында жашаган жана иштеген адамдарга мамлекеттик колдоо көрсөтүү жөнүндө” токтомунун 1-пунктунун 1-тиркемесинин талаптары сакталбастан, “МЭА” ААКсына таандык Нарын жана Казарман аэропортторунун кызматкерлерине эмгек акы эсептөөдө, райондук коэффициент камсыздандыруу салымдары эсептелген эмгек акынын бардык түрлөрүнө карата анын эң жогорку өлчөмүн чектебестен эсептелип төлөнгөн эмес.

Мындан тышкары, алыскы аймактарда жашаган жана иштеген кызматкерлерге кошумча иш стажын эсептөө боюнча комиссиясы түзүлгөн эмес.

Жыйынтыгында, 2023-2024-жылдары эмгек акыга чегерүүдө Нарын жана Казарман аэропортторунун кызматкерлерине райондук коэффициент 4 792,1 миң сомго аз төлөнгөн.

Сунуштама

“Бийик тоолуу шарттарда жана алыскы барууга кыйын зоналарда жашаган жана иштеген адамдар үчүн мамлекеттик гарантиялар жана компенсациялар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын

10-беренесинин жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1997-жылдын 25-июнундагы № 377 “Кыргыз Республикасынын бийик тоолуу жана алыскы аймактарында жашаган жана иштеген адамдарга мамлекеттик колдоо көрсөтүү жөнүндө” токтомунун 1-пунктунун 1-тиркемесинин талаптарына ылайык, Нарын жана Казарман аэропортторунун кызматкерлерине 4 792,1 миң сом суммасында төлөнбөгөн райондук коэффициент кайрадан эсептелип, төлөнүп берилсин.

Негизги каражаттардын жана товардык-материалдык баалуулуктардын сакталышы

Аныкталды жана корутунду

Материалдык-техникалык камсыздоо кызматынын (мындан ары – МТТК) кампасына келип түшкөн товарлардын эсеби тийиштүү деңгээлде жүргүзүлбөйт. Алсак, кампачылар алмашканда кабыл алуу - өткөрүп берүү актылары түзүлбөйт, айрым материалдык баалуулуктар МТТКсынын кампасына кагаз түрүндө эле келип түшөт, иш жүзүндө башка түзүмдүк бөлүмдөрдүн кампасына жиберилет. Түзүмдүк бөлүмдөрдүн ортосунда өз-ара кызматташуу тийиштүү деңгээлде жүргүзүлбөйт. Товардык-материалдык баалуулуктарды талаптагыдай эмес көзөмөлдөөнүн жана эсепке алуунун натыйжасында коррупциялык тобокелдиктер келип чыгышы мүмкүн.

Сунуштама

- Материалдык-техникалык камсыздоо кызматынын кампасынын кампачылары алмашкан учурда, аларды каттоо журналын жана кабыл алуу-өткөрүп берүү актыларын түзүү камсыз кылынсын;

- Бардык материалдар иш жүзүндө жайгашкан жерине жараша тиешелүү материалдык жооптуу жактардын эсебине алынышы камсыз кылынсын;

- Товардык-материалдык баалуулуктарга өз убагында инвентаризация жүргүзүлсүн.

- “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесинин 1-пунктунун талаптарына ылайык, бухгалтердик эсепти уюштуруу, чарбалык операцияларды жүргүзүүдө көзөмөл күчөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Финансылык отчеттуулуктун эл аралык (IAS) 2 “Запастар” стандартына ылайык, күйүүчү-майлоочу материалдар запастардын бир бөлүгү катары эсептелет жана алардын чыгымдалышы иш жүзүндөгү колдонууга (автоунаалардын жүрүшүнө, өндүрүшкө) таандык документтер менен далилденүүгө тийиш. “МЭА” ААКсынын Эсеп саясатынын 2.8.5-пунктуна ылайык, бухгалтердик эсептин эсептеринде мурда чагылдырылган запастар белгилүү бир учурга жана тиешелүү документтердин негизинде чыгашалар катары таанылууга тийиш: коомдун муктаждыктарына пайдаланылган күйүүчү-майлоочу материалдар жооптуу адамдан айдоочулар берген жол баракчалардын негизинде бухгалтердик эсептен чыгарылуусу керек.

Иш жүзүндө “МЭА” ААКсынын күйүүчү-майлоочу материалдары май куюучу станциядан автоунааларга куюлгандан кийин, айдоочулардын

жоопкерчилигине коюлбастан, түздөн-түз эсептен чыгарылган. Аудит жүргүзүү мезгил аралыгына карата “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 8-беренесин бузуу менен жалпы суммасы 190 509,4 миң сомду түзгөн күйүүчү-майлоочу материалдар чыгымдалган, анын ичинен: 2023-жылы - 91 158,9 миң сом, 2024-жылы – 99 350,5 миң сом.

Түзүлгөн жол баракчалар диспетчерлер тарабынан чогултулуп тиркелет, бирок күйүүчү-майлоочу материалдарды эсептен чыгарууда колдонулбайт.

“МЭА” ААКсынын күйүүчү майларынын чыгымдалышына 13 техника тандалып, 2023-2024-жылдарга карата май куюучу станциядан куюлган күйүүчү майларга жана жол баракчаларына салыштыруу жүргүзүүнүн жыйынтыгында, техникаларга май куюучу станциядан куюлган күйүүчү майлар көп көрсөтүлүп, иш жүзүндө техникаларга 168,2 миң сомго аз куюлганы аныкталган.

Сунуштама

- ФОЭС (IAS) 2 “Запастар” стандартына жана “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 8-беренесине ылайык, күйүүчү-майлоочу материалдар, айдоочулар берген жол баракчалардын негизинде жооптуу кызматкерден бухгалтердик эсептен чыгарылышы камсыздалсын;

- 190 509,5 миң сомго күйүүчү-майлоочу материалдар май куюучу станциядан автоунааларга куюлгандан кийин, негизсиз түздөн-түз эсептен чыгарууга жол берген кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын;

- Электрондук жол баракчаларын (GPS менен байланышкан) киргизүү маселеси каралсын;

- 168,2 миң сомго күйүүчү-майлоочу материалдарды негизсиз бухгалтердик эсептен чыгарган күнөөлүү тараптарды аныктоо боюнча ички териштирүү жүргүзүлсүн, жана алардын эсебинен ордуна коюлсун;

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсы менен “Electrolab” ЖЧКсынын ортосунда 2019-жылдын 5-декабрында лицензияланган 1С: Ишкана 8 “Эмгек акы жана кызматкерлерди башкаруу” программасын жана техникалык тапшырма боюнча конфигурацияны программалоо жана жыйынтыктоо кызматын сатып алууга келишим түзүлгөн. 2020-жылдын 10-мартында программалык продукт кабыл алынган.

Бирок, бүгүнкү күнгө чейин 1С: Ишкана 8.2 программасы ишке киргизилген эмес, бухгалтердик эсеп 1С: Ишкана 7.7 программасы менен жүзөгө ашырылууда. Бул программа 2990 “Бүтпөгөн өндүрүш” бухгалтердик эсепте көрсөтүлгөн. Демек, “МЭА” ААКсынын 1 933,2 миң сом суммасы максатына жетпей натыйжасыз пайдаланылган.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

Аталган программа учурда кадрларды эсепке алуунун маалымат базасы катары гана колдонулат.

Сунуштама

1С: Ишкана 8 “Эмгек акы жана кызматкерлерди башкаруу” программасы өз убагында ишке ашырылбагандыгы боюнча териштирүү жүргүзүлүп, программаны ишке ашыруу боюнча тиешелүү чаралар көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын Башкармалыгынын 2024-жылдын 24-декабрындагы №63/5 чечими менен Коомдун атынан башка ишкана-уюмдардын жетекчилерин келе жаткан жаңы 2025-жыл майрамы менен куттуктоого жалпы 119,0 миң сом бөлүнгөн. Ар бир белектин баасы 8,5 миң сомду түзгөн.

Бирок, белектерди кабыл алган адамдардын колдору эч жерде коюлган эмес жана алардын бул белектерди алгандыгын тастыктаган документтер жок.

“МЭА” ААКсынын Башкармалыгы кызмат адамдарына жалпы баасы 119,0 миң сомду түзгөн белектерди негизсиз берүү менен “Кызыкчылыктардын кагылышуусу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 12-беренесинин талаптарынын бузулушуна шарт түзүлгөн.

Сунуштама

“Кызыкчылыктардын кагылышуусу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 12-беренесинин талаптарын эске алуу менен, мындан ары, майрамдарга карата адамдарга белек берүү практикасы токтотулсун.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын Башкармалыгынын 2024-жылдын 17-сентябрындагы № 45/1 жана 22-ноябрындагы №56/3 чечимдерине ылайык, жалпы суммасы 1 693 290,0 миң сомду түзгөн эки аба кемеси “Асман Эйрлайнс” ЖЧКсынын уставдык капиталын жогорулатуу үчүн өткөрүлүп берилген. Бирок, “МЭА” ААКсынын борбордук бухгалтериясы тарабынан 9191 “Негизги каражаттарды сатуудан түшкөн киреше” бухгалтердик эсепке негизсиз алынган. Натыйжада, “МЭА” ААКсынын кирешелери 1 693 290,0 миң сомго негизсиз жогорулатылган.

Ошол эле учурда, 9591 “Негизги каражаттарды сатуу менен байланышкан чыгашалар” эсебине 1 693 290,0 миң сомго бухгалтердик жазуу берилген.

Бул операция сатуу эмес, туунду компанияга инвестиция болуп эсептелет. Ошондуктан, бухгалтердик эсеп боюнча 2830 “Туунду компанияга инвестиция” катары көргөзүлүүгө тийиш болгон.

Аудит учурунда “МЭА” ААКсын кирешелери 1 693 290,0 миң сомго азайтылып, аба кемелери инвестиция катары бухгалтердик эсепке алынган.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын Медициналык-санитардык бөлүмүндө 2023-2024-жылдары кызмат көрсөтүүлөрдөн 26,5 миң сом кассага кириштелген эмес. (Аудиттин учурунда 26,5 миң сом ордуна коюлган).

Сунуштама

“МЭА” ААКсынын Медициналык-санитардык бөлүмүндө 2023-2024-жылдары кызмат көрсөтүүлөрдөн 26,5 миң сом суммасын убагында кассага кириштебеген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Негизги фонддорго, материалдарга жана запастарга жүргүзүлгөн тандалма инвентаризациянын жыйынтыгында 1 188,0 миң сомго бухгалтердик эсептен ашыкча каражаттар аныкталган.

Сунуштама

1 188,0 миң сомго негизги фонддор, материалдар жана запастар боюнча инвентаризациянын жыйынтыгында аныкталган ашыкча каражаттар бухгалтердик эсепке алынсын.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын Эсеп боюнча саясатында, запастык бөлүктөр транспорт каражаттарына жана жабдууларга иш жүзүндө орнотулган учурда гана чыгаша катары таанылат, бул куроо, иштин аткарылгандыгы жөнүндө жана материалдарды эсептен чыгаруу актылары менен ырасталат деп көрсөтүлгөн.

Иш жүзүндө “МЭА” ААКсынын кызматкерлери тарабынан баасы он миң сомдон ылдый турган запастык бөлүктөрүн транспорт каражаттарына жана жабдууларга куроо жана иштин аткарылгандыгы жөнүндө актылары түзүлбөстөн, системалуу түрдө ар бир айдын аягында эсептен чыгаруу боюнча акт түзүлүп, 2023-2024-жылдары жалпы 15 121,5 миң сомго запастык бөлүктөр чыгымдалган.

Сунуштама

- Запастык бөлүктөрдү чыгымдоодо баасына карабастан баардык документтерди талап кылуу, запастык бөлүктөрдүн кыймылын күнүгө көзөмөлдөө системасын киргизүү камсыз кылынсын;

- Запастык бөлүктөр транспорт каражаттарына жана жабдууларга куроо жана иштин аткарылгандыгы жөнүндө актыларынын негизинде гана чыгымдалсын;

- ар бир запастык бөлүктөрдү орнотуу операциясына жооптуу адамдар аныкталсын;

- куроо жана иштин аткарылгандыгы жөнүндө актылары түзүлбөстөн, запастык бөлүктөрдү чыгымдоого тиешеси бар бардык жооптуу кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын;

- куроо жана иштин аткарылгандыгы жөнүндө актылар түзүлбөстөн, системдүү түрдө запастык бөлүктөрдү чыгымдоого жол берген перрондук тейлөө жана автотранспорттук тейлөө кызматынын жетекчиси Б.Атабековдун ээлеген кызмат ордуна ылайыктуулугу каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын 2024-жылдын 16-июлундагы № 199/ч буйругунун негизинде, 2024-жылдын 17-июлунда Н.Ж. Нурматовдун жоопкерчилигинен ПТЖАТК АККТА авто унаалардын атайын жабдуусун техникалык пайдалануу боюнча инженери Шаршенаалы уулу Эсендин жоопкерчилигине инвентаризациялык тизменин негизинде комиссиянын мүчөлөрүнүн

катышуусунда 4 058,3 миң сомго запастык бөлүктөр өткөрүлүп берилген. Ошондой эле, 2024-жылдын август айынан 2025-жылдын февраль айына чейин жалпы 603,9 миң сомго кошумча запастык бөлүктөр өткөрүлүп берилген.

Аудит учурунда 2025-жылдын 18-февралында, Шаршенаалы уулу Эсендин отчеттуулугунда турган запастык бөлүктөргө инвентаризация жүргүзүүдө, 4 662,2 миң сомго запастык бөлүктөрдүн жетишсиздиги аныкталган.

Запастык бөлүктөрдүн жетишсиздиги аныкталып, бир ай убакыт өткөндөн кийин, 2025-жылдын 20-мартында бухгалтердик кызматы тарабынан запастык бөлүктөрдүн чыгымдалышы боюнча жана орнотуу актылары аудитке тапшырылган.

Шаршенаалы уулу Эсендин жазуу түрүндөгү түшүндүрмөсүнө ылайык, запастык бөлүктөр 2024-жылдын 17-июлунан тартып 2025-жылдын 18-мартына чейин өз убагында чыгымдалып, бухгалтерияга иш кагаздар тапшырыларын билген эмес.

Эскертүү: Эсептен чыгымдалган запастык бөлүктөр чындыгында транспорт каражаттарына жана жабдууларга иш жүзүндө орнотулгандыгын же орнотулбагандыгын аудит учурунда аныктоого мүмкүн болгон жок.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына:

“МЭА” ААКсынын материалдык жоопту адамдарынан аныкталган 4 662,2 миң сомго запастык бөлүктөрдүн жетишсиздиги боюнча укуктук баа берүү үчүн аудиттин материалы жөнөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсы тарабынан бекитилген Эсеп саясатынын 2-бөлүмүнүн 2.8.5-пунктуна ылайык, “запастык бөлүктөр чыгым катары алар чыныгы түрдө унааларга же жабдууларга орнотулган учурдан тартып таанылат жана бул актылар менен тастыкталышы керек: орнотуу актысы, аткарылган иштердин актысы же материалдарды эсептен чыгаруу актысы”.

Тандалма текшерүү учурунда, 1С программасы аркылуу түзүлгөн товардык-материалдык запастардын жүгүртүү ведомосту менен чыгымдар журналынын ортосунда 895,8 миң сомго жетишпестик аныкталган.

Мындан тышкары, Intel core i5-12400 процессорлору LGA1700 сокети (сокет - процессорду орнотуу үчүн системалык платадагы туташтыргыч) менен 224,7 миң сомго сатылып алынган, бирок мындай сокетке ээ болгон системалык платалар мурда алынган эмес жана персоналдык компьютерлерде да жок болгон. Ошондуктан, жогоруда көрсөтүлгөн процессорлордун эсептен чыгарылышы мүмкүн эмес, анткени, аларга туура келген системалык платалар жок болгон. Материалдык жооптуу кызматкер В. Рузмикиндин түшүндүрмөсүнө ылайык, процессорлор орнотулуп, бирок орнотулган компьютерлердин тизмесин көрсөтүү үчүн запастар боюнча так эсеп жүргүзүлбөгөндүктөн, убакыт керектигин айтты. Буга байланыштуу, 2025-жылдын 29-январында материалдык жооптуу кызматкердин

катышуусунда запастык бөлүктөргө инвентаризациялоо жүргүзүлүп, персоналдык компьютерлердин техникалык параметрлерин текшерүү учурунда Intel core i5-12400 процессорлору орнотулгандыгы, бирок алар каттоодо болбогон системалык платалар жана DDR4 оперативдик эс тутум менен орнотулгандыгы аныкталды.

Процессорлор, системалык платалар жана DDR4 оперативдик эс тутумдар 2025-жылдын 28-январында МТБ (Маалыматтык технологиялар бөлүмү) кызматкерлери тарабынан орнотулганы аныкталып, бул жагдай аталган МТБ кызматкеринин жана компьютерлеринде орнотуулар орун алган тийиштүү кызматкерлердин жазуу түрүндөгү түшүндүрмө каттары менен ырасталат. Өз учурунда, МТБ башчысы В. Рузмикиндин түшүндүрмөсүнө ылайык, 2024-жылы процессорлор МТЖБК (Маалыматтык технологиялар жана байланыш кызматы) башчысы Ч. Кийизбаевдин оозеки тапшырмасы менен эсептен чыгарылганын, ал эми системалык платалар МТЖБК башчысынын өздүк каражаттары аркылуу алынганы белгиленген.

Сунуштама

15 даана системалык платанын жана 15 даана ОЭТ DDR4 баасы аныкталып, баланска алынсын.

1С программасы аркылуу түзүлгөн товардык-материалдык запастардын жүгүртүү ведомосту менен чыгымдар журналынын ортосунда 895,8 миң сомго аныкталган жетишпестик боюнча ички териштирүү жүргүзүлсүн, анын жыйынтыгы менен тиешелүү чаралар көрүлсүн.

Мамлекеттик сатып алуулар

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын 2023-жылдын 8-сентябрындагы №428/х буйругунун негизинде аба кемелерин камсыздандыруу кызматтарын жана үчүнчү жактардын алдындагы жоопкерчиликти сатып алуу боюнча коммерциялык сунуштарга ылайык, “МЭА” ААКсынын жана камсыздандыруучу “Арсеналь-Кыргызстан” компаниясынын ортосунда 2023-жылдын 22-сентябрындагы №233162/8 келишими түзүлгөн. Түзүлгөн келишимге ылайык, 178 855,0 АКШ долларына эки аба кемеси камсыздандырылган. Камсыздандыруу сертификаты 2023-жылдын 23-сентябрынан тартып 2024-жылдын 24-сентябрына чейин жарактуу болгон.

2024-жылдын 15-октябрынан тартып 2024-жылдын 22-октябрына чейинки мезгилде “МЭА” ААКсынын өкүлдөрүнөн турган комиссия аба кемесин кабыл алуу көзөмөлүн жүргүзгөн. Бул кароонун жүрүшүндө 14 C-check тапшырмасы аткарылбай калганы аныкталган, себеби De Havilland компаниясы аларды аудитинин чөйрөсүнө киргизген эмес жана кабыл алуу көзөмөлүнө чейин аткарган эмес. Натыйжада, ДНС-8-402-4459 учагын De Havilland компаниясы тарабынан жөнөтүү процесси кечиктирилген.

Аба кемесин өткөрүп берүүнүн баштапкы мөөнөтү 2024-жылдын 21-октябрына жылдырылгандыгына байланыштуу “МЭА” ААКсы камсыздандыруу сертификатынын мөөнөтүн бир айга узартып камсыздандыруучуга 16 700,41 АКШ долларын же 1413,0 миң сом төлөгөн.

De Havilland компаниясы тарабынан аба кемесин өткөрүп берүү дагы кечиктирилип “МЭА” ААКсынын камсыздандыруу сертификатынын мөөнөтүн дагы бир айга, же 2024-жылдын 25-октябрынан тартып 24-ноябрына чейин узартып, “Арсенал-Кыргызстан” камсыздандыруу компаниясына 19 613,26 АКШ долларын же 1 676,9 миң сом төлөгөн.

Мындан тышкары, “МЭА” ААКсынын комиссия мүчөлөрүнө авиабилеттердин графигин кайра карап, өзгөрткөндүгү үчүн жалпы суммасы 3 650 АКШ доллар, же 311,9 миң сом өлчөмүндө айып пул “Главтур Бишкек” ЖЧКсына төлөнгөн.

Жыйынтыгында “МЭА” ААКсынын жоготуулары 39 963,67 АКШ долларын, же 3 401,8 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

Түзүлгөн келишимдердин аткарылышын көзөмөлдөө боюнча иш-чаралар күчөтүлсүн жана “МЭА” ААКсынын каражаттарынын жоготууларына жол берилбесин.

Аныкталды жана корутунду

Сатып алууларды жүргүзүүдө, “МЭА” ААКсы тарабынан келишимдердин шарттары өз убагында аткарылбагандыгы үчүн (жеткирүү мөөнөттөрү кечиктирилген) туумдар жана айып пулдар учурунда талап кылынбай коомдун каражаттарынын жоготуулары 3 481,5 миң сомду жана 35 107,25 евроду түзгөн, анын ичинде:

- “Атайын техникалар заводу” ААКсынан (Россия) 1 068,5 миң сом;
- “Регионалдык техникалык борбор” АБКдан (Россия) 2 413,0 миң сом;
- “АДБ Сейфгейт Германи ГмбХ” компаниясынан (Германия) 11 427,25 евро;
- TLD компаниясынан (Франция) 23 680,0 евро.

Сунуштама

- “Weihai Guangtai Airport Co.Ltd” компаниясынан (Кытай Эл Республикасы), “Атайын техникалар заводу” ААКсынан, “Регионалдык техникалык борбор” АБКдан, “АДБ Сейфгейт Германи ГмбХ” компаниясынан жана TLD (Франция) компаниясынан келишимдин шарттарын аткарбагандыгы үчүн жалпы 3 481,5 миң сом жана 35 107,25 евро өлчөмүндөгү туум жана айып пулдарды өз учурунда талап кылбаган жана Коомдун жоготууларына жол берген тийиштүү кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

- TLD (Франция) компаниясы менен 2024-жылдын 23-августунда түзүлгөн №221251/12 келишимдин толугу менен аткаруу аягына чыга электигине байланыштуу, 23 680,0 евро өлчөмүндө туум эсептелип өндүрүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсы тарабынан түзүлгөн сатып алуу келишимдеринин шарттарынын аткарылышына көзөмөл күчөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсы менен TLD (Франция) компаниясынын ортосунда 2024-жылдын 23-августунда 2 электрдик аэродромдук айдоочусуз сүйрөгүчтөрдү (электрический аэродромный вездольный тягач) сатып алуу боюнча жалпы суммасы 473 600 евро түзгөн №221251/12 келишим түзүлгөн. Товарды жеткирүүнүн мөөнөтү келишимдин 4.1-пунктуна ылайык, келишимге кол коюлган жана алдын ала төлөм которулган учурдан тартып 16 жуманын (112 календардык күн) ичинде деп шартталган. Келишимдин 3.1.1-пунктуна ылайык, 2024-жылдын 13-сентябрында жалпы сумманын 20% же 94 720,0 евро алдын ала которулган. Келишимдин шартында көрсөтүлгөн 16 жума (112 күн) 2025-жылдын 3-январында аяктап, товарды жеткирүү мөөнөтү 2025-жылдын 20-мартына карата 76 күнгө кечиктирилген.

Белгилей кетүүчү жагдай, 2025-жылдын 7-мартында аталган келишимге кошумча макулдашууга кол коюлуп, анда келишимдин 4.1-пунктундагы жеткирүү мөөнөтү 2025-жылдын 3-январынан тартып 31-мартына чейин узартылган. Кошумча макулдашууга негиз катары TLD (Франция) компаниясынын 2025-жылдын 10-февралындагы каты алынып, анда Россия Федерациясына санкциялык басым күчөгөндүгүнө байланыштуу КМШ мамлекеттерине жүк ташууларды макулдашуу татаалдашканы белгиленген. Бирок, келишимдин 13.1-пунктунда тараптар келишимдин шарттары форс-мажордун жыйынтыгында аткарылбай же, толук аткарылбай калгандыгын далилдегенден кийин жоопкерчиликтен бошотулат деп көрсөтүлгөн. Ал эми, келишимдин 13.2-пунктунда болсо форс-мажор деп кандай жагдайлар эсептеле тургандыгы так белгиленип, анда TLD (Франция) компаниясынын катында көрсөтүлгөн жагдай жок. Мындан сырткары, келишимдин 13.3-пунктунда форс-мажор болгондугун расмий тастыктап бере турган орган катары Сатуучунун же Сатып алуучунун өлкөсүнүн Соода-өнөр жай палатасы же башка мамлекеттик орган деп көрсөтүлүп, мындай тастыктоо алынган эмес.

Натыйжада, келишимдин 13.1, 13.2 жана 13.3-пункттарынын шарттары бузулган, №1 Кошумча макулдашуу негизсиз түзүлүп, келишимди аткаруу мөөнөтү 87 күнгө узартылган жана жогоруда көрсөтүлгөн туумдун өлчөмүндө жоготууларга жол берилген.

Сунуштама

“МЭА” ААКсы менен TLD (Франция) компаниясынын ортосунда 2024-жылдын 23-августунда №221251/12 түзүлгөн келишимдин 13.1, 13.2 жана 13.3-пункттарынын шарттарын бузууга, №1 Кошумча макулдашууну негизсиз түзүүгө, келишимдин аткаруу мөөнөтүн узартууга жол берген кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

“МЭА” ААКсы менен “АДБ Сейфгейт Германи ГмбХ” компаниясынын ортосунда 2024-жылдын 2-апрелинде учуучу-конуучу тилкенин жарык сигнал жабдуулары үчүн запастык бөлүктөрдү алуу максатында 228 544,9 еврого №221055/12 келишим түзүлгөн.

Келишимдин шарттары сатуучу “АДБ Сейфгейт Германи ГмбХ” компаниясынын тарабынан бузулгандыгына байланыштуу Германия

Федеративдик Республикасынын Мангейм шаарына Сатып алуучунун (Коом) өкүлдөрү эки жолу иш сапарына барып келүүгө туура келген. Биринчи иш сапарга Коомдун эки кызматкери барышкан, алардын командировкалык чыгымдары 124,2 миң сомду жана экинчи иш сапарга 4 кызматкер жиберилип, алардын командировкалык чыгымдары 174,6 миң сомду түзгөн. Жыйынтыгында 298,8 миң сомго болгон чыгымдар Коомдун жоготуулары болуп саналат. Мындан тышкары, 22 680,0 евро суммасындагы товардын калган бөлүгүн кабыл алуу үчүн, Мангейм шаарына дагы бир иш сапарын уюштуруу зарылчылыгы бар экендиги аудит тарабынан белгиленет.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсынын сатып алуулары 2022-жылдын 17-июнундагы Директорлор кеңешинин чечими менен бекитилген “Товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууну уюштуруу жөнүндө” эрежесинин (мындан ары - Эреже) негизинде жүргүзүлөт.

Эреженин пландаштыруу бөлүмүнүн 2-пункту сакталбастан, жумуштардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн пландык наркын аныктоо үчүн, рыноктук талдоо жүргүзбөстөн чексиз катышуу усулу аркылуу “автоунааларды жана атайын техникаларды тейлөө” кызматтарын сатып алуу боюнча конкурс жарыяланган.

Жыйынтыгында, комиссия тарабынан “Пром ТехСервис-Трейд” ЖЧКсы конкурстун жеңүүчүсү деп табылып, “автоунааларды жана атайын техникаларды тейлөө” кызматы 21 297,3 миң сомго сатылып алынган, анын ичинен: 18 314,8 миң сомго запастык бөлүктөр, 2 982,5 миң сомго техникаларды тейлөө кызматы.

Белгилей кетсек, “автоунааларды жана атайын техникаларды тейлөө” кызматын сатып алууда “Пром ТехСервис-Трейд” ЖЧКсы тарабынан конкурстук табыштамада запастык бөлүктөр боюнча маалымат тапшырылбаса да, комиссия тарабынан жеңүүчү деп табылган.

Запастык бөлүктөр боюнча “Пром ТехСервис-Трейд” ЖЧКсы менен келишим конкурстук талаптардан тышкары түзүлүп, 2023-жылы запастык бөлүктөр ЖЧКсы тарабынан каалаган баада 18 314,8 миң сомго жеткирилип келген.

Сунуштама

Конкурстук документтердин талаптарына жооп бербеген “Пром ТехСервис-Трейд” ЖЧКсын конкурстун жеңүүчүсү деп таанууга жол берген конкурстук комиссиянын мүчөлөрүнүн жана аны менен 18 314,8 миң сомго келишим түзгөн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына:

“МЭА” ААКсы менен “Пром ТехСервис-Трейд” ЖЧКсынын ортосунда түзүлгөн келишимди түзүүдөгү процедуралык бузуулар боюнча укуктук баа берүү үчүн аудиттин материалы жөнөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана

андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибинин 3-бөлүгүнүн 13-пунктунда, ишканалар “келишимди түздөн-түз түзүү жана котировкаларды талап кылуу методу менен ишке ашырылган сатып алууларды кошо алганда, сатып алуулар жөнүндө отчетторду квартал сайын жарыялайт” деп көрсөтүлгөн. Бирок, 2024-жылдын 10-июнунан тартып 31-декабрына чейин: 72 эң жөнөкөй сатып алуу (23 427,5 миң сом), 93 келишимди түздөн-түз түзүү (297 216,4 миң сом), жалпы 320 643,9 миң сомго 165 сатып алуунун отчеттору www.zakupki.okmot.kg бирдиктүү мамлекеттик маалымат порталында жарыяланган эмес.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

“Кыргызстандын аэропорттору” ААКсы тарабынан мурда координациялоону жүзөгө ашыруучу ыйгарым укуктуу органдын дарегине сатып алууларды ишке ашыруу боюнча маалымат берилгенин белгилейбиз.

Өз кезегибизден, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын комиссиясынын талаптарын аткаруунун алкагында, ошондой эле системада мурда ыйгарым укуктуу органдын дарегине жөнөтүлгөн маалыматты жарыялоого милдеттенебиз.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибинин талаптарына ылайык, келишимди түздөн-түз түзүү жана котировкаларды талап кылуу ыкмасы менен ишке ашырылган сатып алууларды кошо алганда, сатып алуулар жөнүндө отчетторду квартал сайын www.zakupki.okmot.kg бирдиктүү мамлекеттик маалымат порталында жарыялоо камсыздалсын.

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсы менен “ДельтаТек” ЖЧКсынын ортосунда 4 228,96 миң сомго видео көзөмөл системасын жеткирүү, куроо жана ишке киргизүү боюнча 2024-жылдын 9-февралында № 221024/12 келишими түзүлгөн. www.zakupki.okmot.kg бирдиктүү мамлекеттик маалымат порталында №2312042601578 2023-жылдын 4-декабрында жарыяланып, анын техникалык тапшырмасында “ДельтаТек” ЖЧКсы тарабынан аткаруучу шарттары көрсөтүлгөн.

Келишимдин 5.1-пунктуна ылайык, “ДельтаТек” ЖЧКсы келишимге кол коюлган күндөн тартып 120 календардык күндүн ичинде Кербен, Талас, Казарман жана Нарын аэропортторунда видео көзөмөл системаларын куроо жана ишке киргизүүнү аткаруусу каралган. Бирок, куроо жана ишке киргизүүнү иш жүзүндө аэропорттун кызматкерлери аткарганы аныкталган. Мындан тышкары, видео көзөмөл системасын ишке киргизүү актылары

боюнча баардыгы орнотулган деп көрсөтүлгөнү менен, иш жүзүндө Талас аэропортунда 301 826 сом суммасындагы 15 даана видеокамера, Казарман аэропортунда 89 534 сом суммасындагы 5 даана видеокамера жана Кербен, Талас, Казарман жана Нарын аэропортторунда ар биринде төрттөн, жалпы 16 даана 399 760 сомго аппараттык камсыздоо диск түзмөктөрү орнотулбаганы аныкталган. Келишимдин шарттары сакталбаганына карабастан, төлөмдөр толук өлчөмдө жүргүзүлгөн.

Сунуштама

- 2024-жылдын 12-сентябрында түзүлгөн № 221024/12 келишимдин шарттарына ылайык, аппараттык камсыздоонун диск түзмөктөрүн “ДельтаТек” ЖЧКсы тарабынан толук орнотуусу камсыздалсын.

- Келишимде көрсөтүлгөн милдеттенмелер аткарылбай, Кербен, Талас, Казарман жана Нарын аэропортторунда видео көзөмөл системаларын куроо жана ишке киргизүү иш жүзүндө аэропорттун кызматкерлери тарабынан аткарылгандыгына байланыштуу, “ДельтаТек” ЖЧКсына карата келишимдин негизинде тиешелүү чаралар көрүлсүн.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

Келишим түзүүдө, 5.1-пунктта мында куроо жана ишке киргизүү-жөнгө салуу иштерин жүргүзүү менен товарларды жеткирүү ушул Келишимге кол коюлган жана “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсында катталган учурдан тартып 120 (жүз жыйырма) календардык күндүн ичинде деп техникалык ката кетирилген. Конкурстук табыштаманы “Дельта Тек” ЖЧКсы товарды жөнгө салуусуз жеткирүүгө гана берет.

Аныкталды жана корутунду:

Ош аэропортун видео көзөмөл системасы менен жабдуу боюнча “Манас” эл аралык аэропорту” ААКсы “Лидер Про” ЖЧКсы менен 2022-жылдын 9-мартында № 118044/12 келишими 3 184,2 миң сомго түзүлгөн. Товарды кабыл алуу актысы 2022-жылдын 9-мартында, ал эми ишке киргизүү актысы 2024-жылдын 24-майында Коом тарабынан бир тараптуу түзүлгөн, “Лидер Про” ЖЧКсы аткарган иштерине төлөм толугу менен 2022-жылдын 7-июлунда жүргүзүлгөн. Видео көзөмөл системасында орнотулган жабдуулардын тизмесинин сүрөттөрүн алганда, келишимде көрсөтүлгөн техникалык мүнөздөмөсү дал келбеген 60 камера жана 3 видео каттоо орнотулгандыгы аныкталган.

Сунуштама

- Ош аэропортун видео көзөмөл системасы менен жабдуу боюнча “Лидер Про” ЖЧКсы менен түзүлгөн келишимде берилген техникалык талаптарга дал келбеген 60 камера жана 3 видео каттоонун 3 184,2 миң сом суммасындагы наркын кайтаруу же болбосо алмаштыруу боюнча иш-чаралар жүргүзүлүп, 1 айлык мөөнөттө калыбына келтирилсин. Калыбына келтирилбеген учурда, тиешелүү чара көрүү максатында, укук коргоо органдарына кайрылуу камсыз кылынсын;

- “Лидер Про” ЖЧКсынан техникалык талаптарга дал келбеген камераларды жана видео каттоону кабыл алган кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын;

Аныкталды жана корутунду

Ош аэропортун ИЛС-734 моделиндеги кондуруу системасын орнотуу боюнча “МЭА” ААКсы менен “РТС” ЖЧКсынын ортосунда 2023-жылдын 28-мартындагы № 224057/8 келишим түзүлгөн. “Эксплуатацияга кабыл алуу актысы” 2023-жылдын 26-октябрында түзүлүп, бирок “Келишим боюнча аткарылган иштердин” №184 актысы 2024-жылдын 24-декабрында түзүлгөн. Ортодон бир жыл бою “МЭА” ААКсы менен “РТС” ЖЧКсынын ортосунда Долбоорлоо-сметалык документациясынын бөлүгүнөн пикир келишпестиктен улам, 2023-жылдын 29-апрелиндеги №03-102/4 Долбоорлоо-сметалык документациясы кайра каралып чыгып, 2024-жылдын 29-ноябрындагы № 00-1-1-347-э-24 реестрде Мамлекеттик экспертизадан өткөн жана жыйынтыктоочу төлөм катары 27 510,0 миң сом төлөнгөн. Белгилей кетсек 2023-жылдын 29-апрелиндеги №03-102/4 Долбоору боюнча документациясы “РТС” ЖЧКсы тарабынан түзүлгөн жана “МЭА” ААКсы менен макулдашылган долбоорго өзгөртүүлөр киргизилген. “МЭА” ААКсы менен “РТС” ЖЧКсы ортосундагы келишиминде 5.2.3.- “5.1.2 жана 5.1.3-пункттарында көрсөтүлгөн Келишимдин баасы келишимдик болуп саналат. Курулуш иштеринин акыркы суммасы долбоорлоо-сметалык документтерге жана Тараптардын экөө тең кол койгон Аткарылган иштердин актыларына ылайык аткарылган иштердин чыныгы көлөмү боюнча аныкталат, бирок ушул Келишимдин 5.1.2 жана 5.1.3-пункттарында көрсөтүлгөн өлчөмдөн ашпоого тийиш.” деп көрсөтүлгөн. Жумуштар аяктап, Эксплуатацияга кабыл алуу актысына кол коюлгандан кийин Долбоорлоо-сметалык документациясына өзгөртүүлөр кирген.

Кабыл алуу-өткөрүү сынактарынын актысы 11.10.2023-жылы бир катар эскертүүлөр менен алардын жоюу мөөнөтү көрсөтүлбөстөн түзүлгөн жана Жарактуулук сертификаты 27.10.2023-жылы берилген. Бирок, ошол учурдан азыркы күнгө чейин кабыл алуу-өткөрүү сынактарынын актысынын эскертүүлөрү жоюлган датасы менен тастыктаган актылар жок.

Ош аэропортундагы ИЛС-734 кондуруу системасы I-категория менен пайдаланылып келгендигине байланыштуу, Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелеринин (КРАЭ-10), III-бөлүмүнүн 2.3.2-пунктунда көрсөтүлгөн учуу текшерүүлөрүнүн мезгилдүүлүгү төмөндөгү таблица менен сакталган эмес.

Аты	РНАЖ жана АЖЭС каражаттарынын эксплуатация мөөнөтү, ай менен																																					
Убактысы	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
ИЛС I	с	-	-	-	-	-	Р	-	-	-	-	-	Р	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Р	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	р
ИЛС II	с	-	-	-	-	-	Р	-	-	-	-	-	р	-	-	-	-	-	Р	-	-	-	-	р	-	-	-	-	-	-	р	-	-	-	-	-	-	р
ИЛС III	с	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	Р	-	-	р	-	-	Р	-	-	р	

“МЭА” ААКсынын УжБРТКБ (Учууларды жана байланышты радиотехникалык камсыздоо бөлүмү) бөлүмүнүн башчысынан алынган маалыматтарга ылайык, ИЛС-734 отургузуу системасынын техникалык тапшырмасында көрсөтүлгөн 8.8-пунктунда *“Контролдук маалыматтарды үзгүлтүксүз чогултуу; бардык чогултулган мониторинг жана сигнал маалыматтарды убакыт жана дата боюнча сорттоо”* жана 8.9-пунктундагы *“Программалык камсыздоонун функцияларын анализдөөгө DEMO версиясын камсыздоо”* боюнча талаптары аткарылган эмес. Аудит учурунда үзгүлтүксүз чогултулуучу маалыматтардын сорттолушун көрүү максатында контролдук маалыматтарды талап кылганда, көрсөтүлгөн эмес. Техникалык тапшырманын 8.8-пунктунун талаптарын аткаруу максатында, Ош аэропортунун МТЖБК (Маалыматтык технологиялар жана байланыш кызматы) башчысы “РТС” ЖЧК менен байланышып, аралыкта ИЛС-734 кондуруу системасына программалык камсыздоосуна өзгөртүүлөрдү 2025-жылдын 24-февралында киргизген. Бул, өз учурунда, Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелеринин (КРАЭ-10), II-бөлүмүнүн 9.2-пунктундагы (учууларды радиотехникалык жактан камсыз кылуу системаларын модификациялоого өндүрүүчүлөр тарабынан түзүлгөн бюллетендердин негизинде жүргүзүлөт) жана 9.5-пунктундагы (бюллетенде каралган бардык иштер толук аткарылгандан кийин, буюмдардын формулярларына жумуштарды жетектеген жооптуу адамдын колу коюлган тиешелүү жазуулар киргизилет жана алар оңдоо иштерин жүргүзгөн ишкананын мөөрү менен бекитилет. Аяктаганда аткарылган иштер боюнча акт түзүлөт.) талаптарын бузуу менен, натыйжада программалык өзгөртүүлөр “РТС” ЖЧКсынын бюллетендерин албастан жүргүзүлгөн жана аткарылган иштердин актысы түзүлгөн эмес.

Жогорудагы келишимдин 7.1.-пункту менен *“Ушул келишим менен каралган жумуштар Техникалык тапшырма (Келишимге №1 Түркөмө) жана Келишимди аткаруу графиги (Келишимге №3 Түркөмө) менен аныкталган мөөнөттөрдө аткарылат, Объекттерди эксплуатацияга киргизүү мөөнөтү “ачкычка чейин (под ключ) – 2023-жылдын 30-сентябры”* деп шартталган. Иш жүзүндө, “Ош эл аралык аэропортунда” орнотулган “ILS/DME-734 №2315839 конууга инструменталдык кирүүнүн радиомаяктык системасын кабыл алуу актысы 2023-жылдын 26-октябрында бекитилгендигине байланыштуу аталган келишимдин 11.4-пунктуна ылайык, 886,6 миң рубль өлчөмүндө туум эсептелип, бул жөнүндө 2025-жылдын 13-январында ООО НПО “РТС” компаниясынын дарегине чыг. №24-5/22 кат жолдонгон. Бирок, “МЭА” ААК тарабынан туумдун суммасы киреше катары таанылбастан өз ара салыштыруу актыларында кредитордук карыз катары көрсөтүлүп келген.

Белгилей кетүүчү жагдай, аудиттин материалдары Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын Кеңешине даярдалып жаткан учурда (2025-жылдын 4-июну) №0002025-999-06106366 счет-фактурасы менен ООО НПО “РТС” компаниясына 886,6 миң рубль же 996,0 миң сом суммасында

штраф жазылып киреше катары таанылган жана өз ара салыштыруу актысында 886,6 миң рубль кредитордук карыз азайтылган.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Авиациялык эрежелеринин (КРАЭ-10), III-бөлүмүнүн 2.3.2-пунктунун жана техникалык тапшырманын 8.8-пунктунун талаптарын жана “Кыргызстан аэропорттору” ачык акционердик коому менен “РТС” жоопкерчилиги чектелген коомдун ортосундагы келишимдин 11.4-пунктуна ылайык эсептелген 886,6 миң рубль суммасындагы туумдун киреше катары таанылуусун жана өз ара салыштыруу актысында эске алынуусун өз убагында камсыз кылбаган кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

“Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун Ош филиалы

Россиялык НПО “РТС” компаниясы менен Эл аралык жарандык авиация уюмунун 3 категориясына ылайык, № 2315839 DM-734 алыстан башкаруучу конуучу системасынын жабдуулары Ош филиалына орнотулган. DM-734 конуучу системасы 2023-жылдын 26-октябрында пайдаланууга кабыл алуу актысынын негизинде алынган жана ишке киргизилген, бирок 55 864,0 миң сом суммасындагы жабдуу Ош филиалынын балансына алынган эмес. *(Аудит бүткөндөн кийин 2024-жылдын 26-декабрында эсеп боюнча калыбына келтирилди).*

Ош филиалындагы күйүүчү майлар кампасын, склад башчысы М.Ж. Жаркынбаевдин жоопкерчилигиндеги материалдык баалуулуктарды тандалма инвентаризациялоо жүргүзүү учурунда 9,1 миң сомго кем чыгышы жана 12,2 миң сомго ашыкча аныкталган. *(Аудит учурунда 9,1 миң сомго кем чыгышы ордуна коюлган жана 12,2 миң сомго ашыкча бухгалтердик эсепке алынган).*

Аныкталды жана корутунду

Эркин экономикалык зонанын “Airline Transport Incorporated No. (FZE)” ЖЧКсы 2022-жылдын 1-декабрынан тартып эл аралык аэропорттун инфраструктуралык объектилерин пайдаланып келе жатканына карабастан, инфраструктурага жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу боюнча башкы келишими Ош филиалынын аэропорту менен 2024-жылдын октябрь айында гана (айына 27,0 миң сом) түзүлгөн.

Сунуштама

Ош аэропортунун жетекчилиги инфра түзүмдүк объектилерин пайдаланууга берүүдө келишимдер өз убагында түзүлсүн жана кирешелердин жоготуусуна жол берилбесин.

Аныкталды жана корутунду

Ош филиалдын эксплуатациялык-чарбалык жана ташууларды уюштуруу кызматына эмгек келишимдин негизинде алынган кызматкерлерге келишимдердин мөөнөтү 2023-жылдын 31-октябрында бүткөндүгүнө

карабастан, ноябрь-декабрь айларында 3 кызматкерге 467,2 миң сомго эмгек акы чегерилип төлөнгөн.

Сунуштама

Үч кызматкерге эмгек келишимин узартпастан туруп ишин улантууга жана аларга 467,2 миң сом өлчөмүндө эмгек акы төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

2024-жылдын 28-майындагы “МЭА” ААКсынын эмгек жамаатынын конференциясында бекитилген Жамааттык келишимдин 3.11-пунктуна ылайык, иш берүүчү кызматкерлердин нөөмөт ырааттамасын жана жумуш убактысын, жумушка келүүнү жана чыгууну бекитилген эрежелерин, атайын каралган жерлерде орнотулган белгилөөчү жабдыкка ID-карталарды (тархетка) колдонууну жана тартипти көзөмөлдөөнү камсыз кылат. Бирок, иш жүзүндө Ош филиалынын кызматкерлери ID-карталарды (тархетка) колдонбогондуктан ишке келүүсү жана кетүүсү катталбай келген.

Сунуштама

Ош филиалынын кызматкерлеринин жумуш ордуна келип-кетүүсү ID-карталар (тархетка) менен катталуусу камсыз кылынсын.

Аныкталды жана корутунду

Ош филиалынын Башкаруу аппаратына караштуу 6 унаа бар. Филиалдын 2023-жылдын 29-декабрындагы №2 буйругу менен бекитилген, күйүүчү майлардын чыгымдоо нормалары сакталбастан, 25,5 миң сом суммасындагы 360 литр бензин нормадан ашык чыгымдалган.

Сунуштама

Ош филиалынын 2023-жылдын 29-декабрындагы №2 буйругу менен бекитилген, күйүүчү майларды чыгымдоо ченемдеринен ашык 25,5 миң сом суммасында чыгымдалган бензин, күнөөлүү кызмат адамдарынын эсебинен калыбына келтирилсин. Транспорт кызматы тарабынан күйүүчү майларды бекитилген ченемдин чегинде чыгымдалышына көзөмөл күчөтүлсүн.

“Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коомунун туунду уюмдары

“Манас менеджмент компаниясы” жабык акционердик коому

Аныкталды жана корутунду

2023-жылы эл аралык авиакаттамдарды аткарган учактардан/учактарга жүктөрдү түшүрүү/жүктөө жана аба жүк борборунун кампасына/кампасынан жүктөрдү ташуу кызматтары үчүн “Манас менеджмент компаниясы” ЖАКы бекитилген тарифтерден төмөндөтүлгөн баада келишимдер түзүлүп, кызматтар көрсөтүлгөн. Ошол себептен үч контрагент боюнча бюджеттик жоготуулар 2023-жылы 18 435,2 миң сомду жана 2024-жылы 14 182,5 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

Жүк ташуу кызматы боюнча бекитилген тарифтерге туура келбеген келишимдерди түзүү менен, кызматтарды көрсөтүүгө жол берген кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

Эл аралык авиа каттамдарды аткарган учактардан/учактарга жүктөрдү түшүрүү/жүктөө жана аба жүк борборунун кампасына/кампасынан жүктөрдү ташуу кызматтарын көрсөтүүдө, бекитилген тарифтерден төмөндөтүлгөн баада келишим түзүү менен, кирешелердин жоготуусуна алып келген “Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын жетекчилеринин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын мүлкүн ижарага берүү жана ижара акыларды эсептөө боюнча эч кандай эрежелер иштелип бекитилген эмес.

6440,0 миң сомго кызматтык унаа катары сатылып алынган Mercedes Benz S 450 автоунаасы “Манас менеджмент компаниясы” ЖАКы тарабынан пайдаланылбай, 2023-жылдын 15-майындагы №2035 келишиминин негизинде “МЭА” ААКсына кызматтык пайдаланууга ижарага берилген. Келишимге ылайык, ижара акысы 30,0 миң сом деп көрсөтүлгөн. Ошол эле учурда, бул автоунаанын бир айлык амортизациясы (чыгым) 53,7 миң сомду түзгөн, же 23,7 миң сомго амортизациядан төмөн. Төмөн берүүнүн натыйжасында “Манас менеджмент компаниясы” ЖАКы 474,0 миң сом чыгым көргөн (жоготуулар), анын ичинен: 2023-жылы – 189,6 миң сом, 2024-жылы – 284,4 миң сом.

Сунуштама

“Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын мүлкүн ижарага берүү жана ижара акыларды эсептөө боюнча эрежелер иштелип чыгып, бекитилсин жана анын негизинде “Mercedes Benz S450” автоунаасын ижарага берүү боюнча келишим кайрадан каралып чыксын.

Аныкталды жана корутунду

“Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын VIP залынын администратору З. Осмонова тарабынан 2024-жылдын 12-декабрында нактадай эмес төлөм жүргүзгөн жүргүнчүлөр тууралуу маалымат 1С программасына өз убагында киргизилбегендиги аныкталган. 1С программасына VIP залдын кызматын колдонгон жүргүнчүлөр тууралуу маалыматты бурмалап киргизүү же такыр киргизбей коюунун натыйжасында акча каражаттарды өзүнө ыйгарып алуу фактылары буга чейин дагы катталып келгендигин аудит белгилейт.

Алсак, 2023-жылдын 30-мартындагы кызматтык териштирүүнүн жыйынтыгы менен, VIP залдын администратору А.М. Сатыбалдиев өзүнө ыйгарып алган 45,0 миң сом суммасындагы материалдык зыяндын ичинен, 2023-жылдын 31-мартындагы №582 эсеп-фактурасы менен 39,0 миң сом калыбына келтирилген. Кызматтык териштирүүнүн материалдарына ылайык, ал 2023-жылдын 19-мартындагы Алмата-Бишкек рейсинин VIP залы аркылуу өткөн 40 жүргүнчүсүнүн ордуна 1С программасына 33 гана жүргүнчүнү каттап, акчасын кассага төккөн. Ошондой эле, 2 жүргүнчүнү негизсиз арзандатылган тариф менен катталгандыгы аныкталган.

Сунуштама

“Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын VIP залынын кызматын колдонгон жүргүнчүлөрдөн түшкөн төлөмдөрдү кызматкерлер тарабынан өзүнө ыйгарып алуу же негизсиз арзандатылган тариф менен каттоо тобокелдиктерин төмөндөтүү боюнча иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Аудит учурунда тандалма инвентаризациянын жыйынтыгында материалдык жооптуу тарап К. Калдыбаевадан (VIP-бар) спирттик ичимдиктеринин 1,0 миң сомго кем чыгышы жана 0,4 миң сомго ашыкча каражаттар аныкталган.

Сунуштама

Материалдык жооптуу К. Калдыбаевадан спирттик ичимдиктеринин 1,0 миң сомго кем чыккан сумма “Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын кассасына ордуна коюлсун жана 0,4 миң сомго ашыкча каражаттар бухгалтердик эсепке алынсын.

Аныкталды жана корутунду

Аудит учурунда тандалма инвентаризациянын жыйынтыгында материалдык жооптуу тарап Б.А. Чолбаевадан тамак-аш азыктарынын 3,4 миң сомго кем чыгышы жана 1,6 миң сомго ашыкча аныкталган.

Сунуштама

Материалдык жооптуу тарап Б.А. Чолбаевадан аныкталган тамак-аш азыктарынын 3,4 миң сомго кем чыккан сумма “Манас менеджмент компаниясы” ЖАКнын кассасына ордуна коюлсун жана 1,6 миң сомго ашык каражаттар бухгалтердик эсепке алынсын.

“Асман эйрлайнс” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун Типтүү тартибинин 3-бөлүмүнүн 13-пунктунун талаптарын бузуу менен, 92 933,5 миң сомду түздөн-түз ыкмасы менен сатып алуунун негизинде түзүлгөн 34 келишим тууралуу маалымат сатып алуулар порталында жайгаштырылган эмес.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун Типтүү тартибинин 3-бөлүмүнүн 13-пунктунун талаптарына ылайык, түздөн-түз ыкмасы менен сатып алуунун негизинде түзүлгөн келишимдер боюнча маалымат сатып алуулар порталында жайгаштырылсын.

Аныкталды жана корутунду

“Асман эйрлайнс” ЖЧКсы тарабынан турак жайды ижаралоо чыгымдары тийиштүү ички локалдык документ менен бекитилген эмес.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун №2-тиркемесинде, Канада өлкөсүнө командировкага барган кызматкерлерге турак жайды суткасына ижаралоо боюнча чыгымдардын ордун толтуруунун нормалары 110,0 АКШ долларына чейин бекитилген. Канада мамлекетине командировкага жөнөтүлгөн кызматкерлерге суткасына 300 АКШ доллары өлчөмүндө турак жайга ижара чыгымдары боюнча компенсация төлөнгөн.

Турак жайды ижаралоо чыгымдары локалдык документ менен бекитилбегендиктен, Өкмөттүн нормаларына салыштырмалуу “Асман эйрлайнс” ЖЧКсынын каражаттары 5 950,72 АКШ долларына же 531,1 миң сомго үнөмсүз сарпталган.

Сунуштама

Каражаттарды сарамжалдуу пайдалануу максатында, иш сапар чыгымдарынын ордун толтурууну жөнгө салуучу локалдуу актыны иштеп чыгуу камсыздалсын.

“Асман Ойл Компани” жоопкерчилиги чектелген коому (мурдагы “Интек” ЖЧКсы)

Аудитке 2023-жылдын биринчи жарым жылдыгында өткөн конкурстар боюнча документтер толук берилген жок. Сатып алуулар бөлүмүнүн башчысы А.Ш. Мамбетакуловдун түшүндүрмөсүнө ылайык, мурдагы кызматкерлер тарабынан документтер толук өткөрүлүп берилген эмес.

Рентабелдүүлүктүн жогорку деңгээли (19%) 2019 жана 2023-жылдары жетишилген. 2020 жана 2022-жылдары рентабелдүүлүк 10%ды түзгөн. 2022-жылы рентабелдүүлүк 2020-жылдын деңгээлине чейин төмөндөгөн. Белгилей кетсек, 2020-жылы рентабелдүүлүктүн төмөндөшү пандемиянын таасири менен кирешенин азайышына байланыштуу болсо, 2022-жылы чыгымдардын кескин көбөйүшүнө жана сатуу баасынын төмөндөшүнө байланыштуу болгон.

Алсак, авиакеросин 2021-жылга чейин өндүрүүчү заводдордон же алар менен аффилирленген мунай сатуучу ишканалардан сатылып алынган. 2021-жылы “Интек” ЖЧКсынын жетекчилиги өзгөргөндөн кийин, жарым жартылай мониторинг жүргүзүүнүн натыйжасында Кыргыз Республикасында катталган, бирок буга чейин тажрыйбасы аз, же жок ишканалардан сатып алуу практикасы ишке киргизилген. 2023-жылдын экинчи жарымында “Интек” ЖЧКсынын жетекчилиги өзгөргөндөн кийин, өндүрүүчү заводдон түздөн-түз сатып алууларды уюштуруу кайрадан жанданган.

Аныкталды жана корутунду

“Интек” ЖЧКсынын 2019-жылдын 1-апрелинде башкы директор тарабынан бекитилген, “Сый акы берүү жөнүндө” жобонун 4.7-пунктун бузуу менен “сөгүш” тартиптик жаза жарыялангандыгына карабастан, айрым

кызматкерлерге негизсиз 189,7 миң сомго сый акы төлөнгөн, анын ичинен 2023-жылы – 63,3 миң сомго, 2024-жылы - 126,4 миң сомго.

Сунуштама

“Асман Ойл Компани” ЖЧКсынын тартиптик жаза алган кызматкерлерине 2019-жылдын 1-апрелинде башкы директор тарабынан бекитилген, “Сый акы берүү жөнүндө” жобонун 4.7-пунктуна ылайык сый акылар төлөнсүн.

Аныкталды жана корутунду

Материалдык жооптуу жак Ф. Халдаровдон жалпы суммасы 147,1 миң сомго күйүүчү-майлоочу каражаттардын ашыкчасы аныкталган.

Сунуштама

147,1 миң сомго күйүүчү-майлоочу каражаттардын ашыкчасы бухгалтердик эсепке алынсын. Олуттуу ашыкча чыгуунун себептери аныкталсын жана ал боюнча тиешелүү иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 27-сентябрындагы № 514 токтому менен бекитилген, “Авиаотун менен камсыздоо” Кыргыз Республикасынын авиациялык эрежелеринин 160-пунктуна ылайык, резервуарлардын ар бир тобу авиациялык күйүүчү майдын тийиштүү маркасын сактоого гана арналып, өткөргүч түтүктөр менен оролууга, ичи коррозияга каршы капталууга тийиш. Иш жүзүндө “Асман Ойл компани” ЖЧКсынын авиациялык күйүүчү майды кабыл алуу кампаларындагы резервуарлар коррозияга каршы капталбагандыгы аныкталган.

Белгилей кетүүчү жагдай, өздүк наркы 12 224,1 миң сомду түзгөн 104 068 кг авиакеросин чыгышталып, иштетилген нефтепродуктуларынын аралашмасы катары 20 сомдон кириштелген.

Аудит субъектисинин комментарийлери:

86 185 кг 2023-жылы эң оболу “Энцеланд Инвест” кабыл алуу кампасынын 4-суу сактагычына куюлган сапатсыз 1 вагондун кирүүсү менен байланыштуу жана 2023-жылдын 31-январындагы МКВ Гос. НИИГ ФГУП корутундусунун негизинде РВС-1000 даанадагы өлүк калдыкты эске алуу менен СНО катары кириштелген.

Сунуштама

“Авиа отун менен камсыздоо” Кыргыз Республикасынын авиациялык эрежелеринин 160-пунктуна ылайык, авиациялык күйүүчү майды кабыл алуу кампаларындагы резервуарлардын ичин коррозияга каршы каптоо боюнча тийиштүү иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 31-июлундагы №434 токтому менен бекитилген, “Кыргыз Республикасында күйүүчү-майлоочу материалдарды эсепке алууда, кабыл алууда, сактоодо жана сатууда техникалык талаптар жөнүндө” жобонун 3-главасынын 32-пунктунун талаптарын бузуу менен, ВОСТ жана Петровка авиа керосин сактоо кампаларында мунай продуктыларынын келип түшүүсүн жана кириштелишин

көзөмөлдөө үчүн келип түшкөн мунай продуктыларын эсепке алуу журналы жүргүзүлбөйт.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 31-июлундагы №434 токтому менен бекитилген, “Кыргыз Республикасында күйүүчү-майлоочу материалдарды эсепке алууда, кабыл алууда, сактоодо жана сатууда техникалык талаптар жөнүндө” жобонун талаптарына ылайык, ВОСТ жана Петровка авиа керосин сактоо кампаларында мунай продуктыларын эсепке алуу журналы жүргүзүлсүн.

“Манас тренинг центр” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

2023-жылы “Манас Тренинг” ЖЧКсы тарабынан сентябрь, ноябрь айларында 11 окуу программасы иштелип чыгып, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Жарандык авиация мамлекеттик агенттигине бекитүүгө берилген. Бирок, жогоруда аталган программалар (ТСА боюнча 1 программадан башкасы) Жарандык авиация мамлекеттик агенттиги тарабынан бекитилген эмес.

Бул жагдайлар окуу планын өз убагында карабагандыктан, авиациялык кадрларды даярдоодо жана окуу иш-чараларына терс таасирин тийгизет.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Жарандык авиация мамлекеттик агенттиги менен бирдикте окуу программаларын өз убагында бекитүү камсыз кылынсын.

Аныкталды жана корутунду

Кызматкерлерди окутуу, квалификациясын жогорулатуу, тренажердук даярдоо боюнча кызмат көрсөтүү жөнүндө “Манас тренинг центр” ЖЧКсы Жарандык авиация мамлекеттик агенттиги менен түзүлгөн 2019-жылдын 21-майындагы №88/у келишимдин 2.1-пунктуна ылайык, “Манас тренинг центр” ЖЧКсы тарабынан Жарандык авиация мамлекеттик агенттигинин 11 инспекторун окутуу боюнча кызмат көрсөтүлгөн. Келишимдин бардык шарттары аткарылып, көрсөтүлгөн кызмат үчүн эсеп-фактура 57,8 миң сомго коюлган. Бирок, аудит жүргүзгөн мезгилге чейин төлөм жүргүзүлгөн эмес.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Жарандык авиация мамлекеттик агенттигинен кызмат көрсөтүү үчүн 57,8 миң сомго дебитордук карыз өндүрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

2020-жылдын 15-январында “Манас тренинг центр” ЖЧКсынын башкы директору тарабынан бекитилген, “Окутуучулардын педагогикалык жүктөмүн пландаштыруу жана эсепке алуу жөнүндө” жобонун 2.6-пунктуна ылайык, окутуу көлөмү жана окутуучуга окуу жүктөмүнүн көлөмү жылына 2200 сааттан ашык болбош керек. Сырттан тартылган окутуучу Ю.М. Вовнийге 2023-жылы нормадан ашык 357 саат берилип, 65,1 миң сом эмгек акы

төлөнгөн. 2024-жылы 216 саат ашыкча жүктөм берилип, 40,6 миң сом төлөнгөн.

Сунуштама

“Манас тренинг центр” ЖЧКсынын окутуучуларынын педагогикалык окуу жүктөмүнүн көлөмү 2020-жылдын 15-январында “Манас тренинг центр” ЖЧКсынын башкы директору тарабынан бекитилген, “Окутуучулардын педагогикалык жүктөмүн пландаштыруу жана эсепке алуу жөнүндө” жобонун 2.6-пунктуна ылайык пландаштырылсын жана эсепке алынсын.

“Манас Тур” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

Аудит камтыган мезгил аралыгында “Манас Тур” ЖЧКсы тарабынан эмгек келишимдеринин негизинде аба кемелерин жана жүргүнчүлөрдү жерден тейлөөнү уюштуруу жана координациялоо иштерин алып баруу максатында кошумча 4 кызматкер алынган. Эмгек келишимдеринин негизинде алынган кызматкерлердин эмгек акысы тейленүүчү чартердик жана үзгүлтүксүз каттамдарга жараша эсептелинет. Киреше салыгын жана Социалдык фондго төгүмдөрүн эсепке албаганда 1 чартердик каттамды тейлөө үчүн 1685 сом, ал эми 1 үзгүлтүксүз каттамды тейлөө үчүн 2000 сомдон төлөнөөрү белгиленген.

Тейленген чартердик жана үзгүлтүксүз каттамдары жөнүндөгү отчетторго ылайык, 2023-жылдын 1-июнь айында мөөнөттүү эмгек келишими менен алынган кызматкер А. Исановго жылдык отчеттун негизинде 323,7 миң сом эсептелинсе, 349,2 миң сом эмгек акы төлөнүп берилген, тактап айтканда 25,5 миң сомго ашыкча эмгек акы төлөнүп берилген.

Сунуштама

Эмгек келишиминин негизинде аба кемелерин жана жүргүнчүлөрдү жерден тейлөөнү уюштуруу жана координациялоо иштерин жүргүзүү максатында ишке алынган кызматкер А. Исановдон 25,5 миң сом суммасында ашыкча төлөнүп берилген эмгек акысы кайтарылсын.

Аныкталды жана корутунду

“Манас” эл аралык аэропорту” ААКсы тарабынан “Манас Тур” ЖЧКсын “Манас менеджмент компания” ЖАКна өткөрүп берүү боюнча чечими 2024-жылдын 14-мартындагы №16-5/468 каты менен маалымдалып, анда коом кайра түзүлө тургандыгы (жана кандай формада) же жоюла тургандыгы белгиленген эмес. Азыркы учурда “Манас Тур” ЖЧКсы кайра уюштурулбай же жоюлбай, өзүнүн уставдык ишин жүргүзбөй келүүдө. Бирок бүгүнкү күнгө чейин башкы директордун жана башкы бухгалтердин эмгек акылары төлөнүп келүүдө (бир айлык фонду - 125,6 миң сом, Социалдык фондуна камсыздандыруу төгүмдөрү - 21,7 миң сом).

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын Директорлор кеңешине:

Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 92, 131, 132-беренелеринин, “Чарбалык шериктештиктер жана коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 8, 9-беренелеринин талаптарына жана

“Манас Тур” ЖЧКсынын Уставынын жоболоруна ылайык, “Манас Тур” ЖЧКсына карата тиешелүү чечим кабыл алсын.

“Топливный центр” жабык акционердик коому

Аныкталды жана корутунду

“Топливный Центр” ЖАКынын жоюучусу тарабынан аудитке коомду жоюу боюнча жүргүзүлгөн иш-аракеттери боюнча отчеттор, жоюу стадиясы, кредиторлор жана дебиторлор боюнча кандай иштер алынып барууда жана коомдун мүлктөрүн акыбалы, иштөө пландары жөнүндө документтер (маалыматтар) берилген эмес.

Мындан тышкары, Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 96, 98-беренелеринин талаптарына ылайык, “Топливный Центр” ЖАКын жоюу боюнча иштер жүргүзүлгөн эмес. Ошондой эле уюштуруучусу жана жоюучу тарабынан жоюу мөөнөтү аныкталган эмес. Коомдун Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин юридикалык жактардын электрондук базасында жоюлуп жаткандыгы тууралуу белги жок.

Мындан тышкары, “Топливный центр” ЖАКын жоюу жөнүндө чечим кабыл алынган күндөн тартып (2016-жылдын 21-сентябрынан) Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 96-беренесинин жана “Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 18-беренесинин коомду жоюу укук мурастоо тартибинде укуктары жана милдеттери башка жактарга өткөзбөстөн, анын ишин токтотуш керек деген талаптарын бузуу менен, “Топливный центр” ЖАКы азыркы учурда экономикалык ишмердүүлүгүн жүргүзүп, өзүнүн мүлкүн “Асман Ойл Компани” ЖЧКына ижарага берип (2015-жылдын 28-июлундагы №ТКС/59 келишим) жана киреше алып келүүдө.

Ошол эле учурда, “Асман Ойл Компани” ЖЧКына 2015-жылдын 28-июлундагы келишимдин негизинде берилген баалуулуктардын көпчүлүгү 2021-жылдын 22-апрелинде жүргүзүлгөн инвентаризациянын негизинде жараксыз деп табылган.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын Директорлор кеңешине:

“Топливный центр” ЖАКынын жоюучусу тарабынан жүргүзүлгөн иш-аракеттер “Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын Директорлор кеңешинин кезектеги отурумунда толук баа берилсин.

Аныкталды жана корутунду

Кассалык отчетто Б.Т. Рысматовага эмгек акыга 24 998,24 сомго 2024-жылдын 2-сентябрындагы №0016, Н.М. Муратбековага 19 999,98 сомго 2024-жылдын 2-сентябрындагы №0015 жана 15 000 сомго 2024-жылдын 15-сентябрында №0017 кассалык чыгаша ордерлери жок болгон. Бухгалтер Н.М. Муратбекова тарабынан аудит учурунда түшүндүрмө берилген жок. Аудит Н.М. Муратбекованын иштеп жатканын же иштебегенин, кассалык документтерде өзүнүн колу коюлгандыгын аныктай алган жок. Анткени, 2024-жылдын 9-февралындагы аванстык отчеттогу бухгалтер

Н.М. Муратбекованын коюлган колу менен кассалык чыгаша ордерлердеги коюлган колдун ортосунда айырмачылык бар.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсынын Директорлор кеңешине:

“Топливный центр” ЖАКынын бухгалтери Н.М. Муратбекованын ишке келбей эмгек акы алып жүргөндүгү боюнча тиешелүү териштирүүлөр жүргүзүлсүн. Кылмыштын белгилери аныкталган учурда, укуктук баа берүү үчүн тиешелүү укук коргоо органдарына материалдар өткөрүлүп берилсин.

Курулуш-куроо жана ондоо иштери

“Манас” эл аралык аэропорту” ачык акционердик коому

Аныкталды жана корутунду

“МЭА” ААКсында “Juliet” перронунун асфальт-бетон төшөлмөлөрүн ондоо-калыбына келтирүү иштери” объектиси боюнча аткарылган иштердин актылары боюнча тандалма контролдук өлчөөлөр жүргүзүлүп, подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түндүк” МИСи тарабынан аткарылган иштердин актыларында 232,1 миң сомго (40,48 тонна өлчөмүндө) “Асфальто-бетон аралашмасы” колдонулган материалдын көлөмүнө ылайык келбегени аныкталган.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсында “Juliet” перронунун асфальт-бетон төшөлмөлөрүн ондоо-калыбына келтирүү иштери” объектиси боюнча подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түндүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан 232,1 миң сомго курулуш материалдын жогорулатылган көлөмү калыбына келтирилсин.

Аныкталды жана корутунду

“Манас” эл аралык аэропортунун жергиликтүү авиа каттамдарды тейлөө үчүн унаа токтотуучу жайларды жана № 1 комплексине кирүүгө курулуш иштерин уюштуруу” объектиси боюнча аткарылган иштердин актылары боюнча тандалма контролдук өлчөөлөр алынып, подрядчы “ДорСтрой Групп” ЖЧКсы тарабынан жашылдандыруу иштеринде 77,4 миң сомго аткарылган жумуш көлөмдөрүнүн жогорулатылгандыгы аныкталган.

Сунуштама

“Кыргызстан аэропорттору” ААКсында “Манас” эл аралык аэропортунун жергиликтүү авиа каттамдарды тейлөө үчүн унаа токтотуучу жайларды жана № 1 комплексине кирүүгө курулуш иштерин уюштуруу” объектиси боюнча подрядчы “ДорСтрой Групп” ЖЧКсы тарабынан 77,4 миң сомго курулуш жана ондоо иштеринин жогорулатылган көлөмү калыбына келтирилсин.

“Каракол” эл аралык аэропорту

Аныкталды жана корутунду

“Каракол” эл аралык аэропортунун аэродромун реконструкциялоо жана учуу тилкесин 400 метрге узартуу” объектиси боюнча аткарылган иштердин

актылары боюнча тандалма контролдук өлчөмдөр жүргүзүлүп, жумуштун наркы 1054,9 миң сомго жогорулатылгандыгы аныкталган.

Ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 15-декабрындагы №810 токтому менен бекитилген “Жер казынасын пайдаланууга жер участкаларын берүү тартиби жөнүндө” Жобосунун 4,5,6-пункттарынын жана 2,3-бөлүмдөрүнүн талаптары сакталбастан, казылган карьерди өз калыбына келтирүү чаралар көрүлгөн эмес.

Сунуштама

Башкы подрядчы Кыргыз Республикасынын Президентинин Иш башкармалыгына караштуу “Кыргызстройсервис” МИ, субподрядчы “СапатЖолСтрой” ЖЧКсы тарабынан “Каракол” эл аралык аэропортунун аэродромун реконструкциялоо жана учуу тилкесин 400 метрге узартуу” объектиси боюнча жүргүзүлгөн иштердин 1 054,9 миң сомго жогорулатылган наркы “Кыргызстан аэропорттору” ААКсына калыбына келтирилсин.

Аныкталды жана корутунду

“Каракол” эл аралык аэропортунун аэробекет имаратынын курулушу (сырткы жана ички жасалгалоо)” объектиси боюнча субподрядчы “Иншаат строй билдинг” ЖЧКсы жана анын субподрядчысы “Смарт фасад” ЖЧКсы тарабынан 3581,4 миң сомго материалдардын наркынын жогорулатылгандыгы аныкталган.

Башкы подрядчы – “Кыргызстройсервис” мамлекеттик ишканасы жана анын субподрядчысы “Иншаат строй билдинг” ЖЧКсы “Каракол” эл аралык аэропорттун аэробекет комплексинин эсеп актысында каржыланганы 2 184 553,4 миң сом, анын ичинен подрядчынын дебитордук карызы 1 294 446,5 миң сомду түзгөн.

Белгилей кетсек, подрядчы бүгүнкү күнгө чейин кээ бир себептер менен аткарылган иштердин актылары толук заказчыга тапшырыла элек. Аудит учурунда “Каракол” эл аралык аэропортунун аэробекет комплекси жана учуу-конуу тилкеси иштеп жаткандыгы аныкталды, пайдаланууга тапшырылган актысы берилген жок.

Сунуштама

Подрядчы “Кыргызстройсервис” мамлекеттик ишканасынын 1 294 446,52 миң сомдук дебитордук карызын жоюу боюнча иш чаралар жүргүзүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Президентинин Иш башкармасына караштуу “Кыргызстройсервис” МИ, субподрядчы “Иншаат Строй Билдинг” ЖЧКсы, “Смарт фасад” ЖЧКсы тарабынан 3 581,4 миң сомго курулуш материалдарынын жогорулатылган наркы 3 айлык мөөнөттө калыбына келтирилсин.

“Талас” аэропорту

Аныкталды жана корутунду

“Талас” аэропортунун аэродромунун учуп-конуучу тилкесин, рулеждик жолдорун жана перрондорун асфальт-бетон төшөлмөлөрүн оңдоо-калыбына келтирүү иштери” объектиси боюнча заказчы тарабынан 109 791,9 миң сом суммасында аткарылган иштердин актысы кабыл алынган жана каржыланган.

Аткарылган иштердин актылары тууралуу контролдук өлчөө жүргүзүлүп, жыйынтыгы боюнча бузуулар аныкталган эмес. Бирок колдонулган “Геосетка” курулуш материалынын эсеп-фактурасына ылайык, аткарылган иштердин актысында геосетканын наркы 528,0 миң сомго жогорулатылгандыгы аныкталган.

Сунуштама

“Талас” аэропортунун аэродромунун учуп-конуучу тилкесин, рулеждик жолдорун жана перрондорун асфальт-бетон төшөлмөлөрүн оңдоо-калыбына келтирүү иштери” объектиси боюнча подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түндүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан аткарылган иштердин актысында колдонулган материалдын 528,0 миң сомго жогорулатылган наркы “Кыргызстан аэропорттору” ААКсына калыбына келтирилсин.

“Баткен” эл аралык аэропорту

Аныкталды жана корутунду

“Баткен аэропортунун аймагын абаттоо” объектиси боюнча 108 чарчы метр подрядчы “Ширин Бизнес Групп” ЖЧКсы тарабынан асфальт-бетон төшөлмөсү боюнча сапатсыз аткарылган иштердин көлөмү 43,2 миң сом суммасын түзгөн.

Сунуштама

“Баткен аэропортунун аймагын абаттоо” объектиси боюнча келишимдин кепилдик мөөнөтүнө ылайык (2 жыл), 43,2 миң сомго сапатсыз аткарылган иштердин көлөмү (108 чарчы метр асфальт-бетон төшөлмөсү) подрядчы “Ширин Бизнес Групп” жоопкерчилиги чектелген коомунан оңдоо иштери талап кылынсын.

“Жалал-Абад” аэропорту

Аныкталды жана корутунду

“Жалал-Абад” аэропортунун асфальт-бетон төшөлмөсүн оңдоо” объектиси боюнча подрядчы “Кыргызавтожол-Түштүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан 4,34 га жер тилкесинде 491,6 миң сом суммасындагы газонду айдоо боюнча аткарылган иштер толугу менен ишке ашырылган эмес.

Аудит аяктагандан кийин, “Жалал-Абад аэропортунун асфальт-бетон төшөлмөсүн оңдоо” объектиси боюнча газонду айдоо иштери подрядчы “Кыргызавтожол-Түштүк” мамлекеттик ишканасы (субподрядчы “Дормостстрой” ЖЧКсы) тарабынан калыбына келтирилди. (2025-жылдын 19-майындагы №02-11/58 каты).

“Ош” эл аралык аэропорту

Аныкталды жана корутунду

“Ош” аэропортунун жасалма учуу-конуу тилке аэродромундагы капиталдык оңдоо” объектиси боюнча подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түштүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан сапатсыз аткарылган иштердин

көлөмү (учуп-конуу тилкесинин белгилерин белгилөө) 570,9 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

Подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түштүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан 570,9 миң сомго сапатсыз аткарылган иштердин көлөмүн калыбына келтирүү (учуп-конуу тилкесинин белгилерин белгилөө) боюнча тиешелүү иш-чаралар жүргүзүлсүн.

“Нарын” аэропорту

Аныкталды жана корутунду

“Нарын аэропортуна асфальтбетон төшөлмөсүн оңдоо жана калыбына келтирүү” объектиси боюнча подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түндүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан аткарылган иштердин актылары боюнча жалпы дал келбестиктердин көлөмү 2 873,6 миң сомду түзгөн. Анын ичинен:

- учуп-конуу тилкесиндеги асфальт-бетон төшөлмөсү тегиз төшөлгөн эмес 2 627,5 миң сом;
- курулуш-монтаждоо иштеринин бааларынын жогорулатылышы 246,1 миң сом.

Ошондой эле, 19 713,4 миң сом суммасындагы иштердин сметалык айырмалар менен аткарылгандыгы аныкталган.

Сунуштама:

“Нарын” аэропортуна асфальт-бетон төшөлмөсүн оңдоо жана калыбына келтирүү” объектиси боюнча подрядчы Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлигине караштуу “Кыргызавтожол-Түндүк” мамлекеттик ишканасы тарабынан:

- 2 627,5 миң сомго сапатсыз аткарылган иштердин көлөмүн (учуп-конуу тилкесиндеги төшөлгөн асфальт-бетон) калыбына келтирүү боюнча иш-чаралар жүргүзүлсүн;
- 246,1 миң сом суммасындагы курулуш-куроо иштеринин бааларынын жогорулатылышы “Кыргызстан аэропорту” ААКсына калыбына келтирилсин;

Сметалык айырмалар менен аткарылган иштердин актысына тактоолор киргизилип, “Наряд-заказ” ыкмасы менен 19 713,4 миң сом суммасындагы документтери такталсын.

Аудитор

А.Т. Байгазаков